

A kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban

Tartalom

Bevezetés.....	2
Összefoglalás.....	3
A kis- és középvállalkozások számának alakulása.....	5
Szervezeti jellemzők.....	8
Vállalkozási méretek	8
Gazdálkodási formák.....	9
Ágazati jellemzők	11
Külföldi tőke a kis- és középvállalkozásokban.....	13
A kis- és középvállalkozások gazdasági szerepe	18
Bruttó hozzáadott érték	18
Árbevétel	20
Beruházások	23
Foglalkoztatás	26
A kis- és középvállalkozások túlélési képessége	31
A kis- és középvállalkozások támogatása	34
Táblázatok.....	37

Megjegyzések

Jelmagyarázat

További információk, adatok (linkek)

Elérhetőségek

Bevezetés

Magyarországon a kis- és középvállalkozások körének meghatározását, fejlődésük támogatását a 2004. évi XXXIV. törvény szabályozza. A jogszabály szerint azon szervezetek sorolhatók e csoportba, amelyek létszáma legfeljebb 249 fő, éves nettó árbevétele nem éri el az 50 millió eurót, vagy mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió eurót, és az állam vagy az önkormányzati közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése külön-külön vagy együttesen nem haladja meg a 25%-ot. A statisztikai lehatárolás a létszám-kategória szerint történik. Ez alapján a legfeljebb 49 főt foglalkoztató vállalkozások kisvállalkozásnak, az 50–249 fővel működő szervezetek középvállalkozásnak minősülnek. A kisvállalkozások között a tíz főnél kisebbeket a mikrovállalkozások közé soroljuk.

Az előbbi meghatározás alapján a Magyarországon működő vállalkozások döntő része a kis- és középvállalkozások kategóriájába tartozik. E szervezetek gazdasági ereje egyenként nem mérhető a nagyvállalatokéhoz, azonban a szektor összességében jelentős szerepet tölt be az ország jövedelemtermelésében, a beruházásokban, vagy a foglalkoztatottságban.

Kiadványunkban arra vállalkoztunk, hogy képet adjunk a kis- (ezen belül a mikroméretű) és középvállalkozások helyzetéről, szervezeti jellemzőiről, gazdasági szerepükről, illetve az e tekintetben megfigyelhető regionális különbségekről. Röviden bemutatjuk a vállalkozások túlélési képességét, valamint a számukra elérhető legfőbb támogatási formákat, lehetőségeket is.

Összefoglalás

A Magyarországon működő vállalkozások túlnyomó része a kis- és közepes méretűek közé tartozik, azaz létszámuk nem éri el a 250 főt. E vállalkozások állománya az ezredfordulót követő időszakban elsősorban a társas formában bejegyzett szervezetek nagyobb alapítási kedvének köszönhetően bővült, miközben az egyéni vállalkozások száma számottevően csökkent. A folyamat ellenére a méretstruktúrában a mikrovállalkozások, azaz a tíz főnél kisebb létszámot foglalkoztatók dominanciájának növekedése figyelhető meg a nagyobb szervezetek hányadának csökkenése mellett. 2009-ben gazdálkodási forma alapján a társas vállalkozások voltak többen, közülük is a kft a legnépszerűbb szervezeti keret.

A kis- és középvállalkozások tekintetében megfigyelhető a közép-magyarországi koncentráció, melyet a lakosságra vetített szervezetszám is jelez. Mindhárom méretkategóriában (10 fő alatti, 10–49 fős és 50–249 fős) a központi térségben lényegesen több vállalkozás jutott ezer lakosra, mint a többi régióban. A KKV-k gyakorisága emellett Közép- és Nyugat-Dunántúlon volt a legnagyobb, míg a legkisebb aktivitás Észak-Magyarországon jellemző.

Gazdasági ág szerint a KKV-k legnagyobb hányada az ország minden térségében a kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén működött, emellett pedig az építőipar és az ipar emelhető ki. A szervezetek létszámának növekedésével ez utóbbi ágazat súlya jelentősen növekedik, a középvállalkozások között egyes régiókban már eléri, vagy meghaladja az 50%-ot, ezzel szemben a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység hányada főként a mikrovállalkozások körében jelentős.

A magyarországi kis- és középvállalkozásokba jelentős összegű külföldi tőkét fektettek be a határon túli szereplők. A külföldi érdekeltségű KKV-k létszám-kategória szerinti összetétele a 10–49 és az 50–250 fővel tevékenykedők átlagosnál magasabb arányát mutatja, valamint ez utóbbi szervezetek külföldi tőkeállománya is relatíve magasabb a mikrovállalkozásokénál. A külföldi tőke legnagyobb része a közép-magyarországi KKV-k működését szolgálta, emellett Közép- és Nyugat-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon valósult meg a legnagyobb mértékű tőkebevonás, ezzel szemben a befektetők számára a legkisebb vonzerőt Dél-Dunántúl gyakorolta az országban. A tőke minden térségben túlnyomó részben a kizárólag vagy többségében külföldi tulajdonú KKV-kban összpontosult, egy szervezetre jutó összege azonban lényegesen alacsonyabb volt a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalkozásokénál. A külföldi érdekeltségű KKV-k legnagyobb hányada az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás, a kereskedelem, javítás ágazatban, valamint Közép-Magyarország kivételével az iparban tevékenykedett, a vállalkozásokban működő külföldi tőke megoszlása azonban ettől számottevően eltérő képet mutatott. A tőkeigényes ipari tevékenységből adódóan a fővárost is magában foglaló központi térséget leszámítva az ország mindegyik régiójában ugyanis ezen ágazat vonzotta a legnagyobb összegeket.

A kis- és középvállalkozások gazdasági szerepe számuk nagyságából eredően is jelentős. A bruttó hozzáadott érték előállításában nagyobb részt képviselnek, mint a

legalább 250 főt foglalkoztató szervezetek, ezen belül is elsősorban a társas formában tevékenykedők tevékenysége bír meghatározó jelleggel. Létszám-kategória alapján a tíz főnél kisebb mikrovállalkozások bruttó hozzáadott értéke minden régióban meghaladta a 10–49 fővel, Észak- és Dél-Alföldön, illetve a Dél-Dunántúlon pedig még az 50–249 fővel működők részesedését is. Ez főként állományuk nagyságából ered, ugyanis az egy vállalkozásra jutó hozzáadott érték mutatójában már a nagyobb szervezetekhez viszonyítva lényeges a lemaradásuk. Az egy vállalkozásra vetített hozzáadott érték az ipar és a mezőgazdaság kivételével minden gazdasági ágazatban Közép-Magyarországon volt a legnagyobb, az ország többi régiójában azonban az ipari KKV-k esetében volt a legmagasabb.

A KKV-szektor a vállalkozások árbevételéből magasabb arányban részesedett, mint a bruttó hozzáadott érték esetében, ami tevékenységük szerteágazóbb jellegét mutatja. A szervezetek számához viszonyítva a bevételek jóval nagyobb mértékben koncentráálódtak a fővárost is magában foglaló Közép-Magyarországon. A központi térség előnye az egy vállalkozásra jutó árbevétel tekintetében is megmutatkozik, mely itt közel másfélszer nagyobb az átlagosnál. A KKV-k létszámának növekedésével a mutató nagysága minden régióban hatványozottan nő, s a térségek közötti különbség is egyre nagyobb mértékű. A KKV-k bevételeinek legnagyobb hányadát magas szervezetszámukból adódóan Közép-Dunántúl és Észak-Magyarország kivételével mindenütt a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működők könyvelhették el, az egy vállalkozásra jutó összeg tekintetében azonban a hét régió mindegyikében az iparé a vezető szerep.

2009-ben a KKV-k beruházási tevékenysége Közép-Magyarországon és a Dél-Dunántúlon volt a legerőteljesebb, emellett a Dél-Alföldön haladta meg az összes vállalkozás által eszközölték felét. Ágazati megoszlás alapján látható, hogy a KKV-k azokon a területeken fordítottak a legtöbbet fejlesztési célokra, ahol számottevőbb tőke és humán erőforrás igényes termelés folyik, vagy népszerű tevékenységet magában foglaló területről van szó. A 250 főnél kisebb szervezetek a közép-magyarországiak és a dél-dunántúliak kivételével a nagyvállalatokhoz hasonlóan gépekre, berendezésekre költöttek a legtöbbet. Mindez is jelzi az ipar súlyát, a beruházások legnagyobb hányadát ugyanis az itt bejegyzett szervezetek valósították meg.

A KKV-k szerepe a foglalkoztatás tekintetében a leginkább szembetűnő. Minden régióban – a nagyobb szervezetszámból adódóan – a mikrovállalkozások nyújtottak a legtöbb munkavállaló számára kereseti lehetőséget. A kis- és középvállalkozások foglalkoztatási súlya gazdasági áganként jelentős eltéréseket mutat. Szerepük elsősorban a szolgáltatások területén erőteljes, a középvállalkozások tevékenysége következtében azonban az iparban is jelentős.

A működő vállalkozások – és ezen belül a KKV-k is – alakulásukat követően egyre kisebb részben képesek fennmaradni. A régiók között a tendenciát illetően nincsen, a túlélési képesség mértékében azonban mérhető különbség. E tekintetben a legjobb helyzetben a közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli szervezetek voltak a 2004–2009 közötti időszakban. Vállalkozási forma alapján a társas vállalkozások túlélési képessége számottevően kedvezőbb az egyéni formában tevékenykedőknél.

A kis- és középvállalkozások számának alakulása

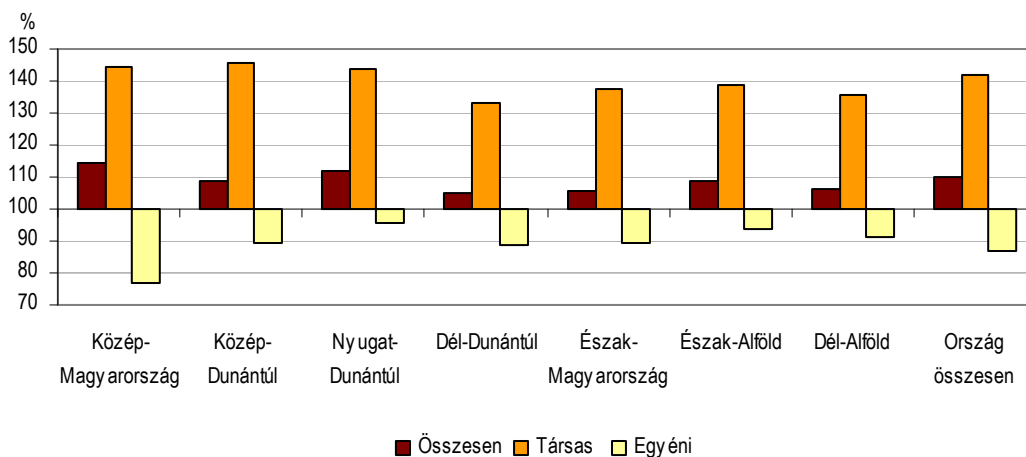
2009-ben a Magyarországon működő 689 ezer vállalkozás közül több mint 688 ezer kis- és középvállalkozásnak (röviden KKV) minősült. A mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározása és fejlődésük támogatása a 2004. évi XXXIV. törvény alapján történik. A jogszabály szerint a kis- és középvállalkozás foglalkoztatotti létszáma legfeljebb 249 fő, éves nettó árbevétele nem éri el az 50 millió eurót, vagy mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió eurót, és a vállalkozásban az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése külön-külön vagy együttesen nem haladja meg a 25%-ot. A statisztikai lehatárolás a létszám-kategóriát veszi alapul. Eszerint a 49 fő alatti szervezetek tekinthetők kisvállalkozásnak – melyek közül a legfeljebb 9 fővel rendelkezők a mikrovállalkozások –, az 50–249 főt foglalkoztatók pedig a középvállalkozások körébe tartoznak.

A ténylegesen gazdálkodási tevékenységet folytató KKV-k a nyilvántartásokban szereplők 43%-át adták. Ezzel szemben a regisztrált nagyvállalatok 89%-a (870) működött, hiszen az erőforrás-igényesebb, nagyobb részben termelő tevékenységet folytató szervezetekre kevésbé jellemző, hogy működésüket szüneteltessék, s rövidebb vagy hosszabb időre hibernálódjanak, valamint a megszűnés előtti állapotban, illetve csőd- és felszámolási eljárás alatt is jóval kevesebben vannak.

A kis- és középvállalkozások kétötöde Közép-Magyarországon, egyaránt 11 és fél százalékuk a két alföldi régióban, ugyancsak egytizedük a közép- és a nyugat-dunántúli térségben, s egyenként 8 és fél százalékuk a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon tevékenykedett. A nagyvállalatok esetében a központi térség még hangsúlyosabb (48%) szerepet tölt be, ugyanis a multinacionális cégek gyakrabban választják székhelyül a vezető társadalmi és gazdasági szerepkört betöltő fővárost is magában foglaló régiót. A hazai vállalat alapítások jellemzően kis- és középvállalkozásokat hoznak létre, melyek területi eloszlása kiegyenlítettebb.

1. ábra

A működő kis- és középvállalkozások számának változása, 2009
(2000 = 100,0)

A KKV-k fejlődését az 1980-as évek végén történt gazdasági és jogszabályi változások biztosították, így az 1990-es évek elején óriási vállalat alapítási hullám következett be, melyet az évtized második felében lassuló alapítási kedv követett. A 2000–2009 közötti időszakban a működő KKV-k száma tizedével nőtt. Ebben a folyamatosan bővülő társas vállalkozásszám (elsősorban a kisebb tőkeelőírások nyomán ugrásszerűen növekvő kft-k állománya) játszott fő szerepet, 2009-ben ugyanis 42%-kal több működött, mint az ezredfordulón. Így a korábbi 42%-ról 54%-ra nőtt részarányuk. Az egyéni vállalkozások az időszak első két évében még gyarapodtak, összességében azonban 13%-kal csökkent állományuk.

A KKV-k köre kilenc év alatt a közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli régióban átlag feletti mértékben bővült, de jelentősen nőtt a Közép-Dunántúlon és az Észak-Alföldön is. A felsorolt első három régióban a társas vállalkozási forma nagyobb súlya és dinamizmusa miatt emelkedett a szervezetszám. E térségekben ugyanis a munkaerő- és tőkeigényesebb termelő és szolgáltató tevékenységeket folytató nagyobb szervezetméretet megkövetelő cégek megtelepedése és működése jellemző. Nyugat-Dunántúl ugyan az egyik térség, ahol a leggyakoribb az egyéni vállalkozási mód, itt a nagyfokú bővülés a társas vállalkozások terjedése és a magánkezdeményezések csekély ütemű, 4,3%-os csökkenése mellett következett be. Az észak-alföldi régióban szintén elterjedtebbek (57%) az egyéni vállalkozások, melyek átlagosnál jóval kisebb ütemű fogyása (6,3%) kedvezően befolyásolhatta a szervezetek számának alakulását.

1. tábla

A működő kis- és középvállalkozások száma, 2009
(2000 = 100,0)

(százalék)

Régiók	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	114,6	110,5	106,0	114,3
Közép-Dunántúl	109,4	96,5	77,8	108,6
Nyugat-Dunántúl	113,1	94,6	84,3	112,1
Dél-Dunántúl	105,7	91,6	70,6	104,8
Észak-Magyarország	106,7	89,0	74,9	105,7
Észak-Alföld	109,5	99,7	87,1	108,9
Dél-Alföld	106,6	99,9	77,3	106,0
Összesen	110,8	101,7	88,7	110,3

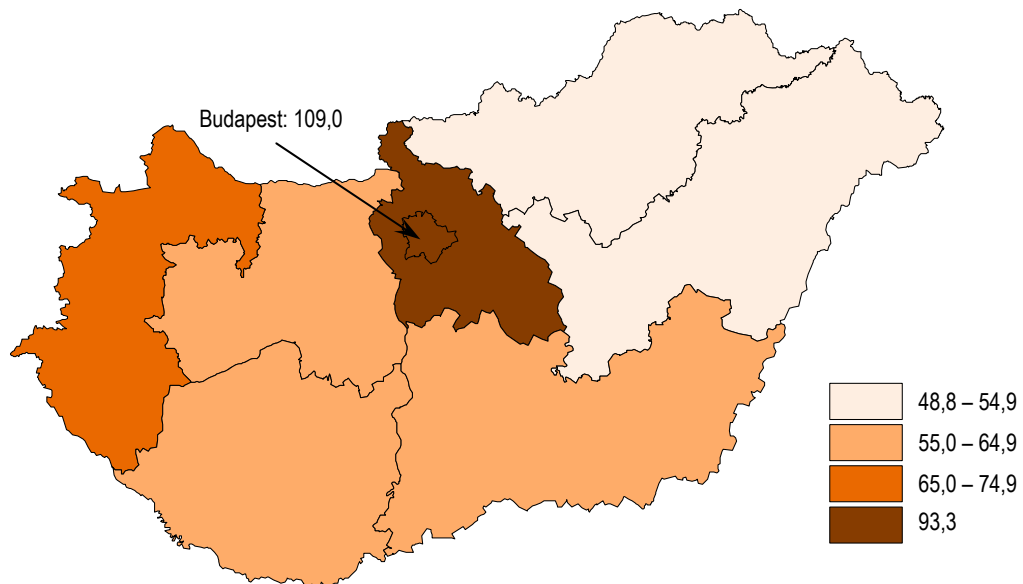
Bár a társas vállalkozások fokozatosan teret nyernek az egyéniakkal szemben, a KKV-k méretstruktúrájában továbbra is a túlnyomó részüket, 95%-ukat kitevő mikrovállalkozások dominálnak, állományuk az átlagosnál is jobban, 11%-kal nőtt a vizsgált időszakban. Ezalatt a közepes méretű 50–249 fős szervezetek száma ugyanilyen mértékben csökkent, a 10–49 fős kisvállalkozásoké pedig 1,7%-kal bővült. Az apró cégek száma mindegyik régióban jelentősen nőtt. Leginkább Közép-Magyarországon (15%) és Nyugat-Dunántúlon (13%), de Közép-Dunántúlon és Észak-Alföldön is átlaghoz közeli mértékben (mintegy tizedével) bővült. A legalább

tíz alkalmazottal működők azonban csupán a központi térségben gyarapodtak: a 10–49 fős szervezetek tizedével, az ennél nagyobbak 6,0%-kal. A legnagyobb fogyatkozás előbbiek esetében Észak-Magyarországon (11%), utóbbiak körében pedig a Dél-Dunántúlon (29%) történt.

2009-ben négyzetkilométerenként átlagosan 7,4 kis- és középvállalkozás működött az országban, 0,7-del több mint az ezredfordulón. Társas vállalkozásból négyet, egyéniből 3,4-et számláltak minden négyzetkilométeren. Az arányszám előbbiek körében a gyarapodás következtében 1,2-del javult, utóbbiak esetében fogyatkozásuk miatt 0,5-del csökkent kilenc év távlatában. A vállalkozássűrűséget tekintve a központi régió áll az élen, ahol 40 KKV (köztük 28 társas és 12 egyéni vállalkozás) jutott minden négyzetkilométerre. A mutató értéke a Nyugat- és Közép-Dunántúlon 6,0, illetve 6,3 volt, míg a többi térségben 4,1–4,5 között szóródott.

2. ábra

Ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozás, 2009

Ezer lakosra a 2000. évinél hattal több, átlagosan 69 kis- és középvállalkozás jutott. Az időszak alatt 11-gyel nőtt a társas, 5-tel csökkent az egyéni formában működők lakónépeségre vetített száma. A legnagyobb változás Közép-Magyarországon következett be, ahol az arányszám 93-at (előbbieké 65-öt, utóbbiaké 28-at) tett ki. Ezen felül csupán a Nyugat-Dunántúl mutatója és dinamikája érte el az átlagot. A dunántúli, illetve déli területek vállalkozási aktivitása szintén kedvezőbbnek ítélnélhető, a Közép- és Dél-Dunántúlon 63, illetve 62, a Dél-Alföldön 59 KKV-t számláltak ezer lakosonként. A legkevesebb szervezet az Észak-Alföldön (53) és Észak-Magyarországon (49) jutott ezer főre.

Szervezeti jellemzők

Vállalkozási méretek

Hazánkban a működő vállalkozások között a kis- és közepes méretűek (legfeljebb 250 főt foglalkoztatók) dominálnak, számuk 2009-ben 688 ezer, arányuk 99,9% volt, míg 250 fő feletti nagyvállalatot mindössze 870-et tartottak számon.

A működő kis- és középvállalkozások 96%-a tíz főnél kevesebb létszámmal tevékenykedett, tehát a mikrovállalkozások az előző évekhez hasonlóan továbbra is megtartották kiemelkedő szerepüket. A 10–49 fő közötti létszámmal rendelkező vállalkozások száma 26 ezer volt, míg az 50–249 főt foglalkoztatóké nem érte el az ötezret. A kis- és középvállalkozások létszám-kategóriánkénti megoszlása minden régióban hasonlóan alakult. A mikrovállalkozások aránya Közép-Magyarországon volt a legkisebb (95%), Észak-Magyarországon pedig a legnagyobb (96%). A 10–49 fős szervezetek körében is e két térség képviselte a szélsőértéket, azonban helyzetük épp ellenkezőleg alakult, előbbi esetében a kisvállalkozások hányada 4,2%-ot, utóbbinál pedig 3,3%-ot képviselt – tehát a régiók között megfigyelhető különbség az előbbihez hasonlóan minimális volt. Az 50–249 fős szervezetek aránya Közép-Dunántúlon, Dél-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon 0,6% volt, a többi régióban 0,7%-ot tett ki.

2. tábla

A működő kis- és középvállalkozások számának megoszlása létszám-kategória szerint, 2009

(százalék)

Régiók	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	95,1	4,2	0,7	100,0
Közép-Dunántúl	95,8	3,6	0,6	100,0
Nyugat-Dunántúl	95,8	3,5	0,7	100,0
Dél-Dunántúl	96,0	3,4	0,6	100,0
Észak-Magyarország	96,1	3,3	0,6	100,0
Észak-Alföld	95,7	3,6	0,7	100,0
Dél-Alföld	95,2	4,1	0,7	100,0
Összesen	95,5	3,8	0,7	100,0

Az összes működő kis- és középvállalkozás 40%-a Közép-Magyarországon tevékenykedett. Mindhárom létszám-kategóriában e régió képviselte a legnagyobb arányt, a 10 fő alattiak 40%-a, a 10–49 fősek 44%-a illetve az 50–249 fős vállalatok 43%-a ide tartozott. A többi régióban az arányok nem mutattak számottevő eltérést, a megoszlás a mikrovállalkozások esetében 9–12% között, a 10–49 fős és az 50–249 fős szervezeteknél egyaránt 7–12% között szóródott.

Az ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozások számát vizsgálva szintén jelentős eltéréseket tapasztalunk. Országos szinten a mutató értéke az 1–9 fősek esetében volt a legnagyobb 66; a 10–49 főseknél 2,6-et tett ki, míg a

középvállalkozásoknál nem érte el az egyet sem (0,5). A régiók tekintetében mindhárom létszám-kategóriában Közép-Magyarországon volt a legmagasabb, Észak-Magyarországon pedig a legkisebb a lakónépességre vetített szervezetszám. A többi térségben mikroméretű 51 és 66; kisvállalkozás 1,9 és 2,4 jutott ezer lakosra, míg az 50–249 főt foglalkoztatók népességarányos száma egyedül a Nyugat-Dunántúlon érte el az országos átlagot, a többi területen 0,3–0,4-et tett ki.

3. tábla

Az ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozások száma, 2009

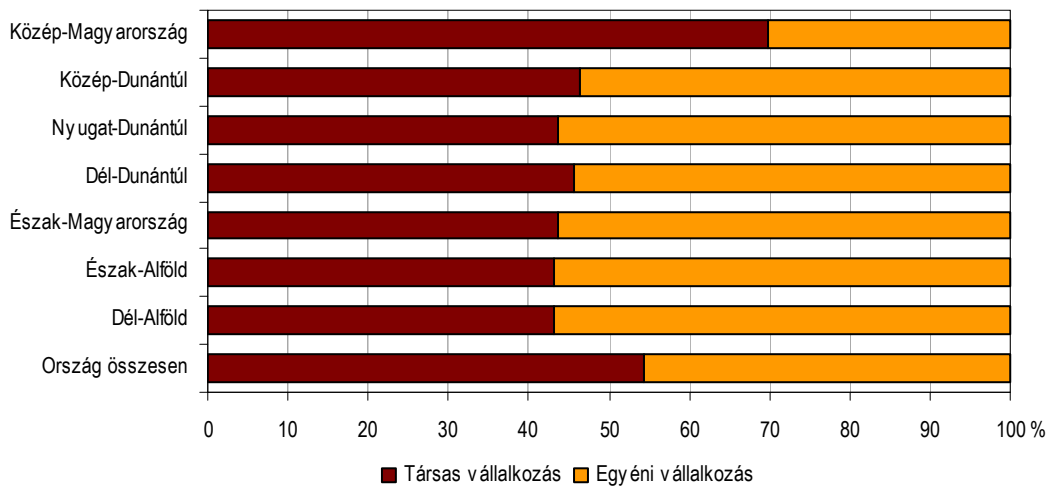
Régiók	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	88,7	3,9	0,7	93,3
Közép-Dunántúl	60,6	2,2	0,4	63,2
Nyugat-Dunántúl	65,6	2,4	0,5	68,5
Dél-Dunántúl	59,2	2,1	0,4	61,7
Észak-Magyarország	46,9	1,6	0,3	48,8
Észak-Alföld	50,7	1,9	0,4	53,0
Dél-Alföld	56,6	2,4	0,4	59,5
Összesen	65,6	2,6	0,5	68,7

Ágazati bontásban a szervezetek számát megfigyelve elmondható, hogy az 1–9 fős vállalkozások legtöbbször a kereskedelem, gépjárműjavításban tevékenykedtek minden régióban, kivéve Közép-Magyarországot, ahol a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nagyobb hányadot képviselt. A 10–49 fős vállalkozások esetében az iparban, azon belül is a feldolgozóiparban tartották számon a legtöbb szervezetet mindegyik térségben, de e létszám-kategóriában szintén kivételt képez Közép-Magyarország, mivel itt a kereskedelem, gépjárműjavítás képviselte a legmagasabb arányt. Az 50–249 fős vállalatok tekintetében mindenütt az ipar bizonyult a legjelentősebbnek, azonban míg Közép-Magyarországon ezen ágazatban tevékenykedő cégek hányada mindössze 25% volt, addig a másik hat régióban négy- és hattized között szóródott.

Gazdálkodási formák

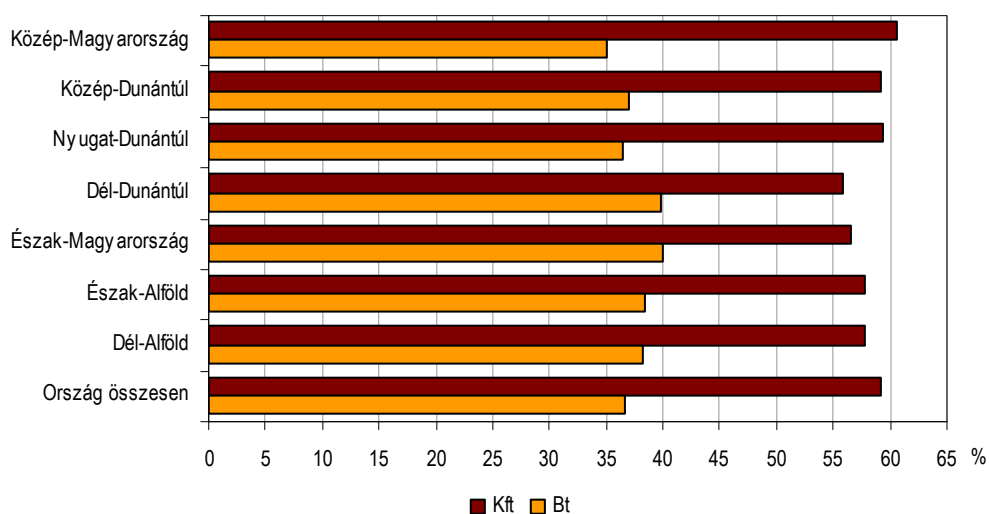
2009-ben a működőnek minősülő kis- és középvállalkozások 54%-a társas, 46%-a egyéni vállalkozás formájában tevékenykedett. Az egyéni vállalkozások aránya minden régióban magasabb volt az országos átlagnál (hányaduk 54–57% között szóródott), kivéve a Budapestet is magában foglaló Közép-Magyarországot, ahol a társas vállalkozások domináltak, arányuk közel héttizedet tett ki. Ennek oka, hogy a társas formában működő szervezetek esetében a fővárosi koncentráció jóval magasabb, a régióban működő vállalkozások 72%-a, míg az országos 37%-a itt található.

A működő kis- és középvállalkozások számának megoszlása gazdálkodási forma szerint, 2009

Országosan 2009-ben a működő társas vállalkozások közel hattizede korlátolt felelősségű társaságként tevékenykedett, a betéti társaságok aránya 37% volt. Az ezredfordulót követően mindkét gazdálkodási formában növekedett a szervezetek száma, de míg a bt-knél elenyésző mértékben, addig a kft-knél közel kétszeresére. Ez túlnyomórészt a gazdasági társaságokról szóló törvény 2007. évi módosításának következménye, mely az alapításhoz szükséges jegyzett tőke nagyságát 500 ezer forintra csökkentette, így ez a gazdálkodási forma jóval népszerűbbé vált a nagyobb vagyoni felelősséget követelő bt-vel szemben. A részvénytársaságok a társas vállalkozások mindössze 0,9%-át alkották 2009-ben.

A bt-k és a kft-k aránya a kis- és középvállalkozások között, 2009

Közép-Magyarország gazdasági súlya a társas vállalkozásokat vizsgálva is megmutatkozik, a kft-k 52%-a, a bt-k közel fele tevékenykedett e térségben. A többi

régió részesedése az előbbieknél 6,6–8,9% között, utóbbiaknál 7,6–9,6% között alakult. A két szélsőértéket mindkét gazdálkodási formánál Észak-Magyarország és Észak-Alföld képviselte, az arányok az előbbinél voltak a legalacsonyabbak, utóbbinál a legmagasabbak a hat régió tekintetében.

Országos szinten a társas vállalkozások 92%-a, míg az egyéni vállalkozások 99,5%-a mikrovállalkozás volt. A 10–49 fős kategóriába az előbbieket 6,6%-a, míg az utóbbiak nem egész fél százaléka került. A társasok közül 4 713 (1,3%), az egyéniéket közül mindössze 33 szervezet tartozott a középvállalkozások közé.

A társas vállalkozásokon belül a kft-k közel kilenctizede az 1–9 fős, 9,5%-a a 10–49 fős, 1,6%-a az 50–249 fős vállalkozások közül került ki. A bt-knél ugyanezen létszám-kategóriák megoszlása 98,4%, 1,5% illetve 0,1% volt, tehát a betéti társaságok nagyobb hányada tevékenykedett kisebb létszámmal. A részvénytársaságok létszám-kategóriák szerinti megoszlása tevékenységük jellege, szervezetük eltérő volta következtében lényegesen különbözött a kft-ktől és a bt-ktől. Kevesebb mint öttizedük tartozott a mikrovállalkozások közé, 29%-uk tevékenykedett 10–49 fővel, több mint egyötödük pedig középvállalkozás volt.

Ágazati jellemzők

2009-ben Magyarországon a kis- és középvállalkozások döntő része, egyötöde a kereskedelem, 16%-a a tudományos és műszaki tevékenység gazdasági ágakba tartozott. Emellett az ipar és az építőipar területe meghatározó, a szervezetek 18%-a végzett ilyen jellegű tevékenységeket. Jelentős hányaduk sorolódott az adminisztratív és az egyéb szolgáltatás ágazatokba, de az információs, kommunikációs, a turisztikai, a logisztikai és az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégek száma is jelentős, egyenként 30 ezer feletti.

Az egyes régiók közül Közép-Magyarországon az átlagosnál is hangsúlyosabb a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (20%), az információ, kommunikáció (7,6%), az ingatlanügyletek (6,5%) és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (6,1%) területén működők szerepe. Utóbbi ágazatban a Közép-Dunántúlon is nagyobb arányban (6,2%) tevékenykedtek, ahol a nyugat-dunántúli régióval egyetemben az iparban (9,0% és 8,5%), és az építőiparban (12,6, 11,8%) szintén meghatározóbbak voltak. A legnépszerűbb tevékenység, a kereskedelem, gépjárműjavítás, az alföldi térségekben (23%), de Észak-Magyarországon (22%) is számottevőbbnek bizonyult. Továbbá az alföldi és a dél-dunántúli régiókban a helyi adottságokból eredően a mezőgazdasági szervezetek részesedése szintén átlag felett (5,4–5,8%) alakult.

A KKV-k ágazati struktúrája egyértelműen rámutat a szolgáltatási szféra dominanciájára, ugyanis négyötödük e szektorban tevékenykedett. Ezzel szemben a nagyvállalatok 57%-a termelő tevékenységet folytatott. Ez az arány az országos hálózattal rendelkező nagyobb, jellemzően budapesti székhelyű szolgáltató cégek sokasága miatt a központi régióban alig több mint egyharmadot tett ki, ami nagyban befolyásolta az átlagot. Részesedésük a többi régióban 70–83% között szóródott, a

leggyakoribbak a Közép-Dunántúlon, a legkevésbé elterjedtek pedig az Észak-Alföldön voltak.

4. tábla

A működő kis- és középvállalkozások ágazati megoszlása, 2009

(százalék)

Gazdasági ág	KKV-k összesen	Ezen belül		
		1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő
Kereskedelem, gépjárműjavítás	20,2	20,0	25,4	16,6
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	15,6	16,1	6,1	3,3
Építőipar	9,8	9,8	12,0	6,7
Ipar	7,9	7,1	22,7	39,6
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	5,5	5,5	5,5	8,3
Egyéb szolgáltatás	5,3	5,5	1,0	1,2
Információ, kommunikáció	4,9	4,9	3,2	2,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4,7	4,6	6,9	3,5
Ingatlanügyletek	4,5	4,6	2,9	1,6
Szállítás, raktározás	4,5	4,4	5,5	4,6
Többi ágazat	17,2	17,6	8,7	11,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

A KKV-k között is megfigyelhető, hogy létszámuk emelkedésével egyre nő a termelő szektor súlya. Míg a mikrovállalkozások ötöde, a 10–49 fős cégek kétszer ekkora hányada, s a középvállalkozások több mint fele (53%-a) folytatott agrár, vagy ipari-építőipari tevékenységet. A legfeljebb 9 munkavállalóval működő szervezetek esetében a régiók között csupán kisebb különbségek adódnak: Közép-Magyarországon 84%-uk, míg a többi térségben 76–78%-uk sorolódott valamely szolgáltató ágba. A 10–49 fős kisvállalkozások között már nagyobb területi eltérések tapasztalhatók: a központi régióban 71%-uk, az ország további területein 48–54%-uk (Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon már a cégek kevesebb mint fele) tartozott a terciér szektorhoz. A Közép-Magyarországon működő közepes méretű vállalkozások kétharmada szolgáltatói, a többi térségben azonban 63–71% közötti arányban (a legkisebb hányad Nyugat-Dunántúlt és Észak-Alföldet, a legnagyobb pedig Észak-Magyarországot és Dél-Alföldet jellemezte) termelő tevékenységet végeztek.

Bár mindegyik ágazatban a mikrovállalkozások túlsúlya mutatkozik, az egyes területeken nagy különbség figyelhető meg. Hányaduk az oktatási tevékenységet folytatók, az egészségügyi és az egyéb szolgáltatást nyújtók között (99%), továbbá a pénzügyi szolgáltató, a tudományos és műszaki, valamint a művészeti és szabadidős tevékenységű szervezetek esetében (98%) a legnagyobb. Az apró cégek jelenléte értelemszerűen az iparban a legalacsonyabb (86%), a termelő tevékenység miatt ugyanis magasabb tőke és humán erőforrásigény jelentkezik. E tekintetben az ország területei között nem figyelhetők meg számottevő eltérések.

5. tábla

**A működő kis- és középvállalkozások létszám-kategória szerinti megoszlása
a kiemelt gazdasági ágakban, 2009**

Gazdasági ág	(százalék)			
	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Összesen	95,5	3,8	0,7	100,0
Ezen belül:				
Ipar	85,5	11,0	3,5	100,0
Építőipar	94,9	4,7	0,5	100,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	94,6	4,8	0,6	100,0
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	98,4	1,5	0,1	100,0
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	95,1	3,8	1,0	100,0
Egyéb szolgáltatás	99,1	0,8	0,2	100,0

Külföldi tőke a kis- és középvállalkozásokban

2009-ben Magyarországon összesen 29 266 külföldi érdekeltségű vállalkozás volt bejegyezve, közülük közel 29 ezer létszáma nem érte el a 250 főt. Héttizedüket Közép-Magyarországon jegyezték be, mintegy 2 600 nyugat-dunántúli, 1 721 közép-dunántúli, 1 357 pedig dél-alföldi székhellyel rendelkezett. A legkevesebb, 735 külföldi érdekeltségű KKV Észak-Magyarországon működött. E tekintetben is lemérhető a Dunántúl és a Dunától keletre eső ország rész tőkevonzó képességében meglévő különbség, a dunántúli régiókban ugyanis közel kétszer annyi szervezet tevékenykedett, mint az alföldi és az észak-magyarországi térségben együttvéve.

A tíz főnél kisebb létszámú mikrovállalkozások 72%-a, a 10–49 fősek közel kétharmada működött a központi régióban, melyet nagyságrendileg a nyugat-dunántúli térség követett 8,8, illetve 9,6%-os hányaddal, míg a régiók rangsorát Észak-Magyarország zárta 2,2, illetve 3,7%-os részt képviselve. Az ezeknél nagyobb szervezetek jelenléte – Közép-Magyarországot követően – ugyancsak a nyugat- és a közép-dunántúli régióban mutatta a legmagasabb, és Dél-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon a legkisebb részarányt.

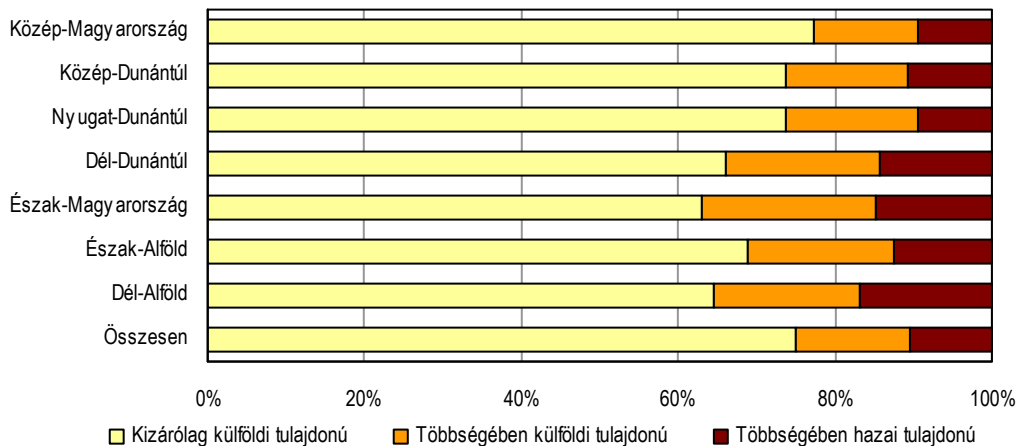
Értelemszerűen a kis- és középvállalkozások gyakorisága is az ország középső térségében volt a legnagyobb. Míg országosan százezer lakosra számítva 29-et jegyezték, a központi régióban 69-et. A vállalkozássűrűség csupán a Nyugat-Dunántúlon (26) közelítette meg az országos értéket, a közép- és dél-dunántúli régióban még meghaladta a 10-et, ezzel szemben Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön mindössze 6–6 volt a mutató értéke.

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások háromnegyede, 21 665 szervezet kizárólag külföldi tőkével működött. A nagyobb részben külföldi tulajdonúak hányada 15%-ot, a hazai többséggel rendelkezőké egytizedet tett ki. Minden régióban a teljes egészében külföldi tulajdonosok által irányított cégek dominanciája figyelhető meg, hányaduk Közép-Magyarországon (77%) volt a legnagyobb, Észak-

Magyarországon pedig a legkisebb. Az ország ez utóbbi területén azonban a többségében külföldi tőkével működő KKV-k aránya (22%) jóval nagyobb volt az átlagosnál. Az elsősorban hazai érdekeltségű KKV-k súlya a központi és a nyugat-dunántúli régióban volt a legalacsonyabb (egyaránt 9,5%), a többi térségben – Közép-Dunántúl kivételével – viszont számottevően meghaladta az országost.

5. ábra

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások megoszlása tulajdonosi összetétel szerint, 2009

A vállalkozások tőkéjének területi megoszlása szintén erős koncentrációt mutat, ami sokkal szembeűnőbb a KKV-k körében, mint a legalább 250 főt foglalkoztatók esetében. Míg a közép-magyarországi KKV-k saját és ezen belül külföldi tőke részesedése egyaránt 80%-os, addig a nagyvállalkozásokat tekintve ezek az arányok 65%-ot, illetve kevesebb mint hattizedet tettek ki.

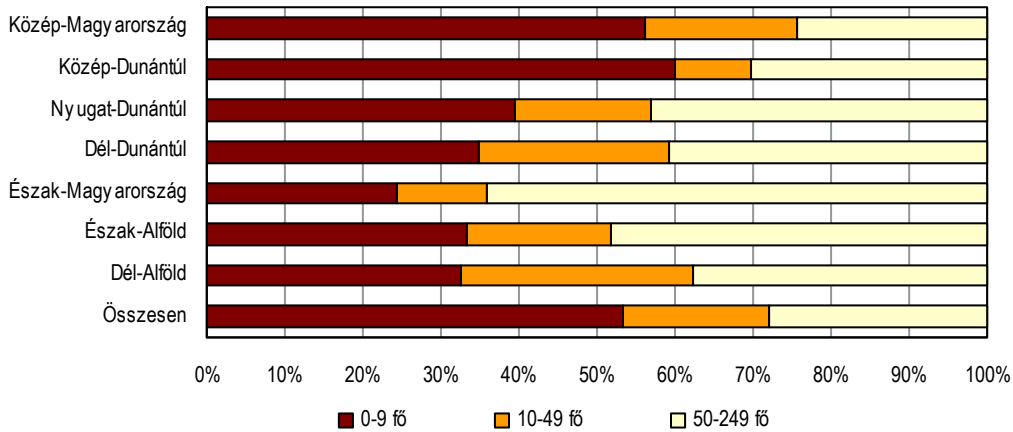
A magyarországi külföldi tőkebefektetések 46%-a, összesen 7 137 milliárd forint működött a kis- és középvállalkozásoknál. Az ország középső térségét leszámítva a legnagyobb mértékű külföldi tőkebevonás a Közép-Dunántúlon (502 milliárd forint), valósult meg, de e tekintetben kitüntetett szerepet játszik a nyugat-dunántúli (292 milliárd forint) és az észak-magyarországi (245 milliárd forint) régió is. A határon túli befektetők számára a legkisebb vonzerőt messze a dél-dunántúli térség gyakorolta, ahol a KKV-k 2009 végén mindössze 98 milliárd forintos külföldi tőkeállománnyal rendelkeztek. A saját tőkén belüli külföldi részesedés a nagyvállalkozásoknál mért 81%-kal szemben ebben a szervezeti körben országosan 93%-ot tett ki, s régióként 84–96% között szóródott. Ennek ellenére a külföldi tőke a kis- és középvállalkozások működésében a régiók többségében kisebb jelentőséggel bírt, mint nagyvállalkozói körben, ahol a hazai tőkehányad csak két térségben múlta felül a kis és közepes nagyságú szervezetekét.

A KKV-k külföldi tőkéjének több mint fele a mikrovállalkozások működését szolgálta, míg a határon túlról érkező befektetések közel ötöde a 10–49 fős szervezeteknél, fennmaradó 28%-a az 50–249 fős közepes méretű vállalkozásoknál valósult meg. A tőke létszám-kategória szerinti megoszlása az egyes régiókban jelentős eltéréseket mutatott. Közép-Dunántúlon és Közép-Magyarországon a

mikrovállalkozások rendelkeztek kimagaslóan a legtöbb külföldi befektetéssel, míg Észak-Magyarországon a tőke 64%-a a közepes méretű szervezeteknél realizálódott és mindössze egynegyedét működtették a legkisebb vállalkozások.

6. ábra

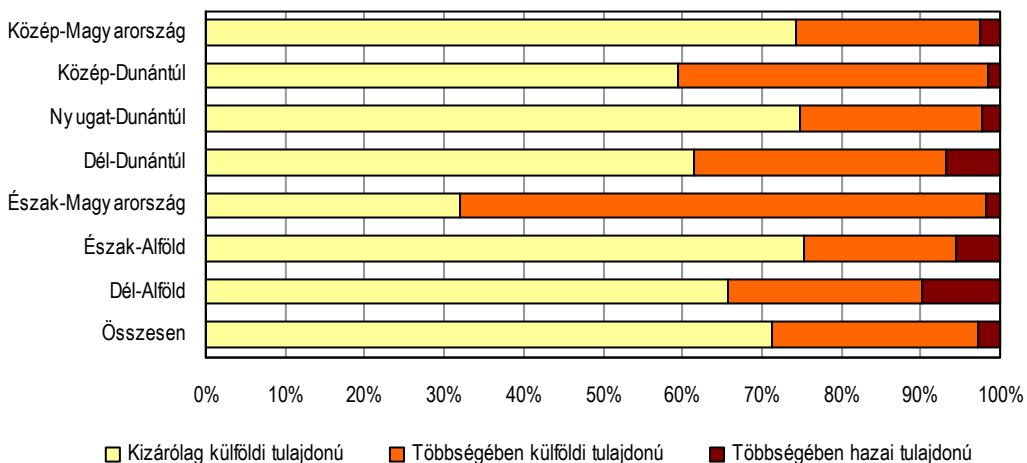
A kis- és középvállalkozások külföldi tőkéjének megoszlása, 2009

A külföldi befektetők mind nagyobb befolyásra való törekvése a kis- és középvállalkozások körében is megfigyelhető. A tőke héttizede ugyanis a kizárólag külföldi tulajdonú cégekben realizálódott, 26%-át pedig a többségében külföldi kézben lévők működtették. Észak-Alföldön, Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon a külföldi tőke egyaránt háromnegyede hazai befektetésekkel nem rendelkező vállalkozásoknál koncentrált, miközben Észak-Magyarországon még egyharmada sem. Utóbbi térségben azonban a többségében külföldi tulajdonú KKV-k kezében volt a tőke legnagyobb hányada. A nagyjából hazai irányítású szervezeteknél a külföldi befektetések súlya Dél-Alföldön a legnagyobb (9,8%), emellett a Dél-Dunántúlon (6,8%) és Észak-Alföldön (5,5%) haladta meg az országos átlagot.

7. ábra

A külföldi tőke megoszlása a kis- és középvállalkozásoknál tulajdonosi összetétel szerint, 2009

Összességében egy külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozásra átlagosan 247 millió forint értékű külföldi tőke jutott. Nagysága a szervezetek létszám-kategória szerinti besorolásával együtt jelentősen módosult. A mikrovállalkozások átlagosan 154 millió forint, a kisvállalkozások egyenként 462 millió forint külföldi befektetést mondhattak magukénak, míg az 50–249 főt foglalkoztatók egy szervezetre vetítve már 1 621 millió forinttal rendelkeztek. A vállalkozások átlagos tőkeereje a legkisebbek kivételével a központi régióban volt a legmagasabb, a mikrovállalkozások esetében viszont Közép-Dunántúlon az országosnál közel másfélszer nagyobb érték mutatkozott. A 10 főnél kisebb vállalkozások aránya Észak-Magyarországon a legalacsonyabb, a tőkeerősebb közepes méretűeké pedig a legmagasabb, így jórészt ennek betudhatóan az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke az ország ezen térségében volt a legnagyobb, 333 millió forint, miközben a többi régióban 78 millió és 292 millió forint között változott. A legszerényebb egy vállalkozásra jutó külföldi befektetés Dél-Dunántúlhoz kapcsolódott.

Miközben a külföldi befektetések 54%-án 397 nagyvállalkozás, fennmaradó részén közel 29 ezer kis- és középvállalkozás osztozott, tőkeerősség tekintetében két nagyságrendnyi ugrás figyelhető meg a két vállalkozói kör mutatója között. A 247 millió forinttal szemben a legalább 250 főt foglalkoztató szervezetek átlagos külföldi tőkéje 2009-ben meghaladta a 21 milliárd forintot.

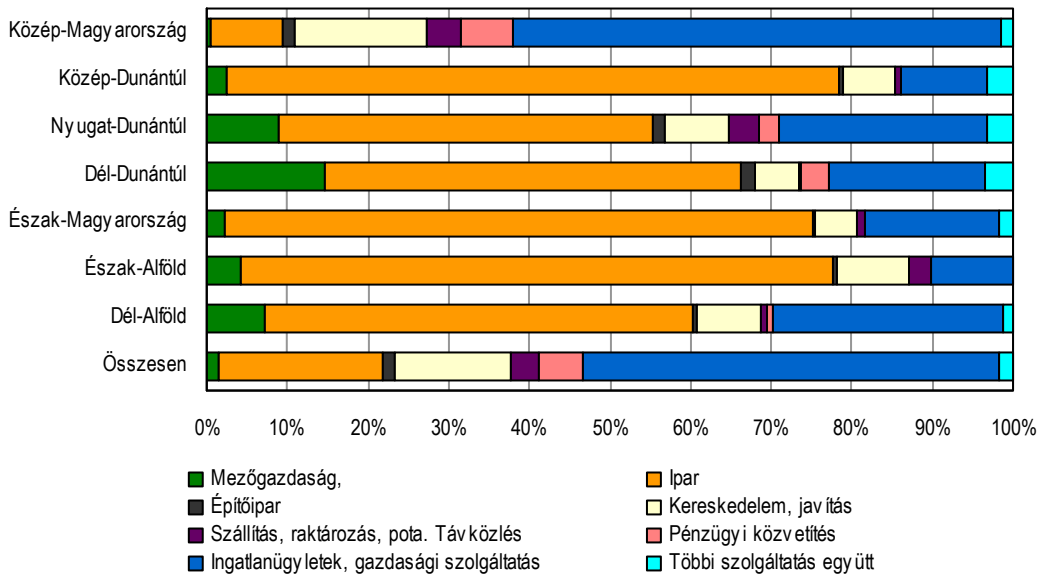
A külföldi tőkével rendelkező KKV-k közül a legtöbb, mintegy 11 600 cég az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás területén működött. Közel 8 900 kereskedelemmel, javítással foglalkozott, feldolgozóipari tevékenységet pedig háromezer végzett. Régiós bontásban vizsgálva, eltérő súllyal, de a gazdaság ugyanezen területei a meghatározók a vállalkozások számát illetően. Közép-Magyarországot az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatással (46%), illetve a kereskedelmi tevékenységgel foglalkozó cégek (33%) magas és az ipari területen működők alacsony (6,6%) részaránya jellemzi. Az alföldi térségben a kereskedelmi profilú cégek alapítása az országos átlagnál is gyakoribb, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátással foglalkozó vállalkozások számaránya Közép- és Dél-Dunántúlon, míg a mezőgazdasági termelést végzőké Nyugat- és Dél-Dunántúlon volt a legmagasabb.

A külföldi befektetések több mint fele az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatásban, ötöde az iparban történt, ezt követően pedig a kereskedelem (14%) vonzotta a legtöbb tőkét. A központi régióban bejegyzett vállalkozások külföldi tőkéjének hattizede az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás területén működött, nagyobb teret adva a kereskedelemnek (16%) és kisebbet az iparnak (8,8%). A régiók többségét a kereskedelemmel és az ipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozások hasonló száma jellemezte, de az erőforrás-igényes ipari termelésből adódóan az utóbbi ágba a kereskedelemnél sokkal jelentősebb külföldi működő tőkét vontak be. Egyaránt ezek a befektetések domináltak a közép-dunántúli (76%), az észak-magyarországi (73%), valamint az észak-alföldi (73%) régióban, de Közép-Magyarország kivételével ugyancsak az iparba investálták a legtöbbet a további három térségben (46–53%) is. A szolgáltatások közül az ingatlanügyletek, gazdasági

szolgáltatás befektetései a Nyugat-Dunántúlon (26%) és a Dél-Alföldön (29%) tették ki számottevő részarányt, a kereskedelemé pedig a központi régiótól eltekintve 5,2–8,8% között alakult. Jelentős a mezőgazdaságba áramló tőke Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon, részaránya azonban Dél-Dunántúlon a legmagasabb.

8. ábra

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások külföldi tőkéjének megoszlása gazdasági ág szerint, 2009

Országosan az egy vállalkozásra jutó tőke 2009-ben a pénzügyi közvetítésben volt a legmagasabb (1 196 millió forint), de számottevő az energiaszektorban és az iparban is. Három régióban, Közép-Magyarországon, valamint Dél- és Nyugat-Dunántúlon a pénzügyi közvetítés kis- és középvállalkozásai a leginkább tőkeerős szervezetek, Észak-Magyarországon az energiaszektorban kiugró, a bányászatban és a feldolgozóiparban magas az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke nagysága, míg az Észak-Alföldön ugyancsak a feldolgozóiparé a vezető szerep.

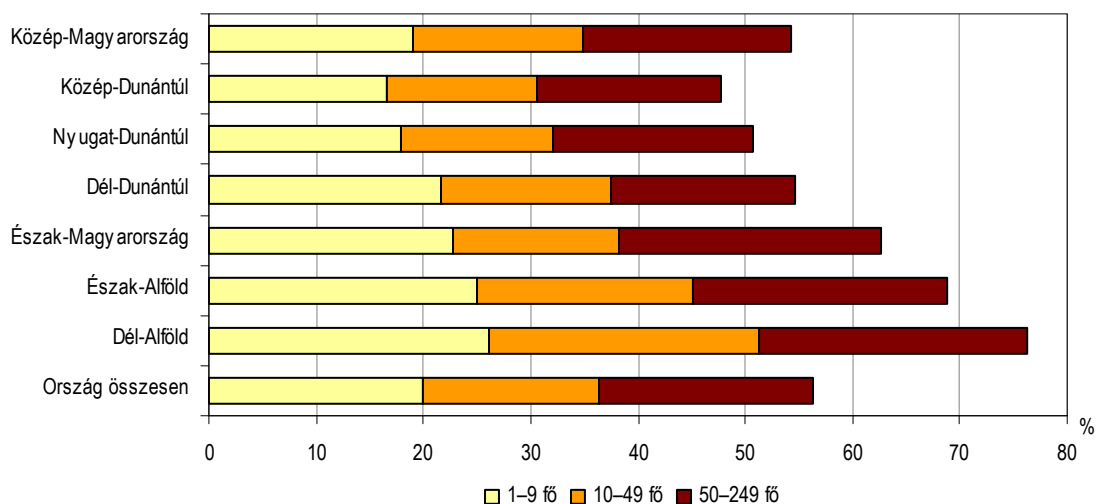
A kis- és középvállalkozások gazdasági szerepe¹

Bruttó hozzáadott érték

A kis- és középvállalkozások szerepe nemcsak a foglalkoztatásban jelentős, de jelentős számukból adódóan a bruttó hazai termék előállításában is nagy szeletet képviselnek. 2009-ben valamennyi vállalkozást figyelembe véve a bruttó hozzáadott érték 56%-át állították elő, melynek összege meghaladta a 7 100 milliárd forintot. E tekintetben a kis- és középvállalkozások közül a társas formában működők tevékenysége bír meghatározó jelleggel. Utóbbiak adták a hozzáadott érték 93%-át, amely részesedés régiós bontásban is 87–97% között változott. A kis- és közepes méretű szervezetek közül az egyéni vállalkozások GDP-hez való hozzájárulása, arányát tekintve Közép-Magyarországon a legkisebb és Dél-Alföldön a legnagyobb. A központi régióban a bruttó hozzáadott érték mindössze 2,7%-át, utóbbi térségben azonban már 13%-át állították elő.

9. ábra

A kis- és középvállalkozások részesedése a bruttó hozzáadott értékből, 2009

A vállalkozások teljesítménye létszám-kategória szerinti besorolásuk függvényében is eltérő képet mutat. A mikrovállalkozások és a közepes méretű szervezetek egyaránt 35%-kal részesedtek a KKV-k bruttó hozzáadott értékéből, míg a kisvállalkozások az értéktöbbség kevesebb mint háromtizedét adták. Az 1–9 fős mikroszervezetek valamennyi térségben a működő KKV-k 95–96%-át képviselik. Döntően ennek tudható be, hogy bruttó hozzáadott értékük 2009-ben kivétel nélkül minden régióban meghaladta a 10–49 fős kisvállalkozásokét, de a két alföldi térségben, valamint a Dél-Dunántúlon még az 50–249 főt foglalkoztatókét is. Ugyanakkor az egy vállalkozásra számított összeg tekintetében már egy, illetve két nagyságrenddel elmaradtak az említett két létszám-kategóriába tartozó szervezetektől.

¹ A fejezetben szereplő adatok forrása az éves gazdaságszerkezeti statisztika (SBS) adatbázisa. Bővebb információk a Megjegyzésekben és a Módszertanban.

6. tábla

Egy kis- és középvállalkozásra jutó bruttó hozzáadott érték létszám-kategória szerint, 2009

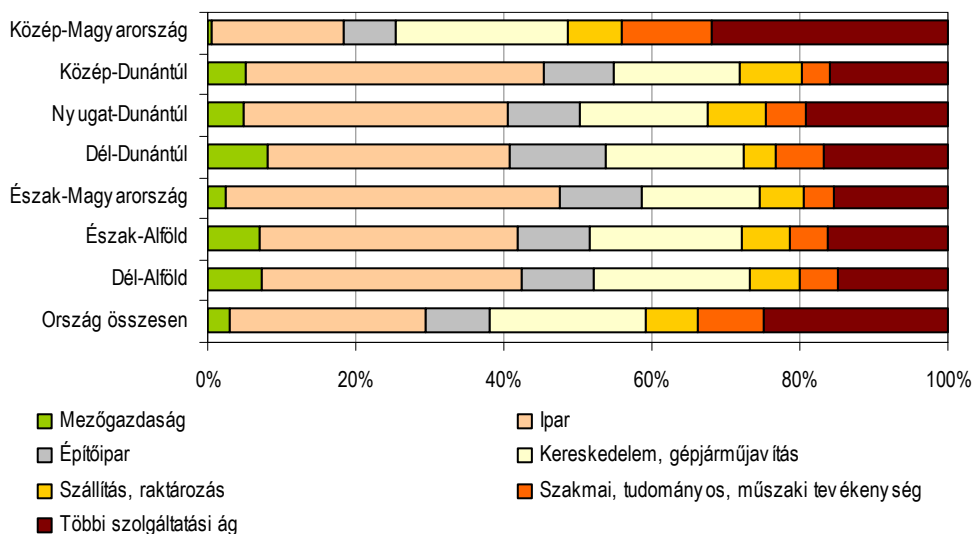
(ezer forint)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	5 382	98 221	716 365	14 554
Közép-Dunántúl	3 140	66 065	482 332	8 605
Nyugat-Dunántúl	3 158	64 575	439 174	8 512
Dél-Dunántúl	2 863	55 439	342 833	6 927
Észak-Magyarország	3 041	56 486	503 684	8 050
Észak-Alföld	2 985	60 195	363 447	7 823
Dél-Alföld	2 990	63 547	393 136	8 319
Ország összesen	3 977	77 458	542 654	10 688

Régiós összehasonlításban a főváros és Pest megye kiemelt szerepet játszik a bruttó hozzáadott érték előállításában. Az itt bejegyzett KKV-k által létrehozott érték meghaladta a 3 900 milliárd forintot. Az ország további hat térségének teljesítménye ettől lényegesen elmaradt, Dél-Alföldön és Észak-Alföldön 625 milliárd, illetve 594 milliárd forintot tett ki, a legkisebb hozzáadott értékkel pedig a dél-dunántúli (389 milliárd forint) KKV-k rendelkeztek. Valamelyest árnyaltabb kép adódik az egy vállalkozásra jutó hozzáadott érték figyelembevételével. Közép-Magyarország e tekintetben is a sor elején áll (15 millió forint), de e mutató alapján már a közép- és nyugat-dunántúli térség vállalkozásai követték 8,6 és 8,5 millió forinttal, illetve Észak-Magyarország is felzárkózott az alföldi térségek mellé. A legkisebb értéktöbbletet átlagban számítva szintén a dél-dunántúli KKV-k produkálták.

10. ábra

A kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értékének megoszlása gazdasági ágak szerint, 2009

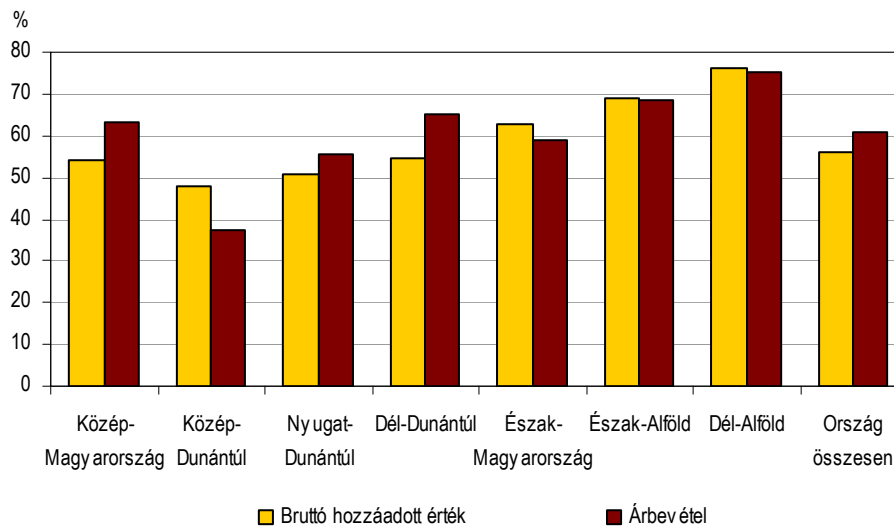
A gazdaság modernizálódásával az ország gazdasági szerkezete jelentős változáson ment keresztül, jellemzői közül említhető a mezőgazdaság szerepének csökkenése, a szolgáltatások jövedelemtermelő képességének növekedése vagy az ipar teljesítményének világszerinti hatásait vezérelt hullámzása, ami a KKV-k bruttó hozzáadott értékének gazdasági ágak szerinti alakulásában is tükröződik. 2009-ben a szolgáltató szféra a kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értékének 62%-át adta. Az ipari szervezetek részesedése 26%, a mezőgazdasági KKV-ké pedig 3,0% volt. A szolgáltatások közül a kereskedelem volt a legnagyobb értéktermelő ebben a vállalkozói körben, amelyet a szakmai, tudományos tevékenység követett. A KKV-któl sok tekintetben élesen elkülönül a nagyvállalkozások bruttó hozzáadott értékének gazdasági ág szerinti szerkezete, ami a szolgáltatásokkal szemben a termelői, döntően az ipari szféra dominanciáját mutatta. Jóval kisebb a kereskedelem súlya és még alacsonyabb a mezőgazdaságé, a szolgáltatási szektorból pedig leginkább az információ, kommunikáció emelkedik ki.

A kis- és középvállalkozások értéktermelő tevékenységének gazdasági ág szerinti vetülete régiós összehasonlításban számos eltérést mutatott. A kereskedelemmel foglalkozó KKV-k új értékteremtésben betöltött súlya minden régióban jelentős, e tekintetben mégis leginkább Közép-Magyarország (23%) emelhető ki, ahol a szolgáltató szférában a kereskedelem mellett a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, az információ, kommunikáció és az ingatlanügyletek KKV-i is fontos szerephez jutottak, miközben a termelő szféra teljesítménye elmaradt a más régiókban mérttől. Ezzel szemben Közép-Dunántúlon és Észak-Magyarországon, ahol a kereskedelem súlya valamivel szerényebb, az ipar által megtermelt hozzáadott érték részaránya elérte a 40, illetve 45%-ot, s a többi térségben is átlag felett alakult. Bár a mezőgazdaságban működő KKV-k jelentősége összességében, de különösen a központi régióban, valamint Észak-Magyarországon elég csekély, a többi térségben 5,0–8,2% közötti részesedéssel bírtak a bruttó hozzáadott értéken belül. 2009-ben a KKV-kat tekintve, az építőipar értéktermelő képessége Közép-Magyarországot kivéve minden régióban, de leginkább a Dél-Dunántúlon haladta meg az átlagot, ami a szállítás, raktározással kapcsolatban Közép- és Nyugat-Dunántúl vállalkozásairól ugyancsak elmondható.

Árbevétel

A kis- és középvállalkozások 2009-ben közel 41 600 milliárd forint árbevételt értek el, melyből az egyéni vállalkozások mindössze 2 065 milliárd forinttal részesedtek. A nagyobb szervezetszámból adódóan a bevételek Közép-Dunántúl kivételével minden régióban felülmúlták a nagyvállalkozásokét. A különbség Közép-Magyarországon (10 275 milliárd forint) volt a legjelentősebb, arányát tekintve pedig Dél-Alföldön a legnagyobb, ahol a KKV-k bevételei háromszorosan meghaladták a legalább 250 főt foglalkoztató cégekéét. A KKV szektor a vállalkozások árbevételéből 61%-ban, a bruttó hozzáadott érték előállításánál magasabb arányban részesedett, amely azt támasztja alá, hogy összességében a nagyvállalatok hatékonyabban működtek, mivel árbevétel arányosan nagyobb új értéket állítottak elő. Kivétel volt ez alól a közép-dunántúli és az észak-magyarországi régió, valamint az alföldi térség, ahol ennek épp a fordítottja valósult meg.

A kis- és középvállalkozások részesedése a bruttó hozzáadott értékből és az árbevételből, 2009

A vállalkozások számához viszonyítva a bevételek jóval nagyobb mértékben koncentráltak az ország központi térségében. A befolyt összegek közel hattizedét ugyanis a közép-magyarországi kis- és középvállalkozások könyvelhették el, a többi hat régió 16 792 milliárd forintot osztozott, amelyből a dél-alföldi szervezetek részesedtek a legnagyobb, a dél-dunántúliak pedig a legkisebb arányban.

Az árbevétel legnagyobb részét, 38%-át a mikrovállalkozások számolhatták el, valamivel kisebb összeghez jutottak a közepes vállalkozások, a 10–49 fős kisvállalkozások 29%-kal részesedtek a teljesítményből. Az egy vállalkozásra jutó árbevétel tekintetében, csakúgy mint a bruttó hozzáadott értéknél létszám-kategóriák szerint már nagyságrendi eltérések mutatkoznak. Míg a KKV-k teljes körét figyelembe véve, egy szereplő átlagosan 63 millió forint bevételt ért el, addig a mikrovállalkozások mindössze 25 millió, a 10–49 fős szervezetek 448 millió, míg a közepes cégek átlagosan 3 milliárd forintot realizálhattak. A 250 főnél nagyobb létszámmal működő vállalkozások átlagos bevétele ugyanakkor meghaladta a 32 milliárd forintot.

7. tábla

Egy kis- és középvállalkozásra jutó árbevétel létszám-kategória szerint, 2009

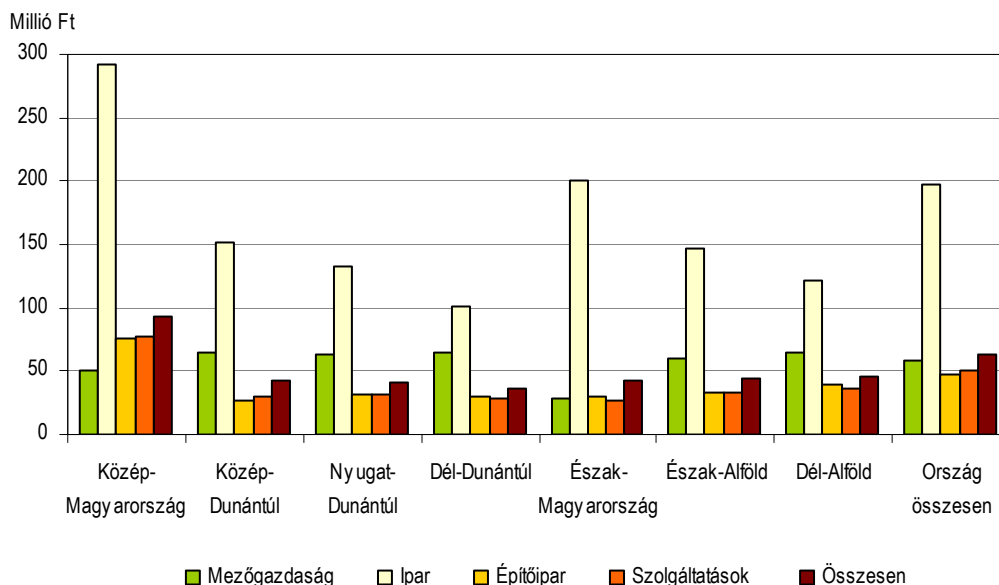
(ezer forint)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	35 678	598 246	4 499 151	92 380
Közép-Dunántúl	17 138	336 830	2 092 453	42 596
Nyugat-Dunántúl	16 574	331 618	1 932 846	41 753
Dél-Dunántúl	16 394	310 731	1 527 216	36 654
Észak-Magyarország	18 263	287 187	2 296 492	41 961
Észak-Alföld	17 141	340 846	1 917 428	43 492
Dél-Alföld	18 621	358 366	1 869 819	46 170
Ország összesen	24 744	447 458	3 012 042	62 569

Minden létszám-kategóriában a közép-magyarországi KKV-k voltak a legeredményesebbek, melyek egy vállalkozásra jutó árbevétele lényegesen magasabb volt az átlagosnál. Az ország többi hat régióját egymással összehasonlítva már nincsenek akkora különbségek, azonban a vállalkozások létszámának növekedésével az eltérések is egyre nagyobbak. A mikrovállalkozások 14%-kal, a 10–49 fővel működők egynegyeddél, a középvállalkozások azonban már öttizeddel nagyobb összeget realizáltak a legmagasabb átlagos bevétellel jellemzett régióban, mint a legkisebb bevétellel rendelkező térségben.

12. ábra

**Az egy vállalkozásra jutó árbevétel
a kis- és középvállalkozások körében, 2009**

A kis- és középvállalkozások között a kereskedelemmel, gépjárműjavítással foglalkozók érték el a legtöbb bevételt, mely az itt tevékenykedő szervezetek jelentős számával van összefüggésben. Az ágazatban elkönyvelt bevételek különösen a két alföldi térségben szerepeltek nagy súllyal (40% felett), de Közép-Magyarországon és a Dél-Dunántúlon is meghaladták az átlagot. Az ipari tevékenységből származó bevételek részaránya Észak-Magyarországon az országos 26%-kal szemben 42%-ot tett ki, melyből a feldolgozóipar mindössze 24%-os szeletet képviselt. Az ipari szektorban ehhez hasonlóan nagy eltérés csak a központi régióban figyelhető meg (23, illetve 8,2%), a többi térségben az iparban realizált összegek csekély hányada származik az energiaipari vagy a bányászati szegmensből. A mezőgazdaságban működő KKV-k átlagosan 3,1%-kal részesedtek a bevételekből, de a régiók többségében ennél jelentékenyebb forrást jelentettek a gazdasági ághoz tartozó tevékenységek. E tekintetben elsősorban Dél-Dunántúlon folyt jelentős mezőgazdasági termelés. Az információ, kommunikáció, az ingatlanügyletek, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység csakúgy mint a hozzáadott érték esetében, Közép-Magyarországon eredményezett számottevőbb árbevételt.

A szállítás, raktározásban Közép- és Nyugat-Dunántúlon folytattak legintenzívebb tevékenységet a kis- és középvállalkozások, a bevételek egyenként 5,8, illetve 6,5%-a kapcsolható a két régióban ehhez a gazdasági ághoz. A piaci megmértetésben az építőipar jelentősége a kereskedelmet és az ipart követően szintén nem elhanyagolandó. Átlagosan a bevételek 7,7%-át adta, de mutatója, Közép-Magyarországot kivéve, valamennyi régióban ennél is magasabb volt. Elsősorban Nyugat- és Dél-Dunántúlon, valamint a Dél-Alföldön jutott nagyobb szerephez a bevételek növelésében.

Beruházások

2009-ben Magyarországon a kis- és középvállalkozások 1 789 milliárd forint értékű beruházást valósítottak meg, mely a nemzetgazdasági fejlesztések 56%-át adta. A KKV-k befektetései a Dél-Dunántúlon és Közép-Magyarországon a legerőteljesebbek, ahol a nagyvállalatokkal együttesen vett nemzetgazdasági beruházási érték 68, valamint 64%-át tették ki. Az átlagoshoz hasonló súlyt képviseltek a dél-alföldi régióban is, a Nyugat-Dunántúlon és Észak-Alföldön viszont hányaduk attól elmaradva 47, illetve 49% volt. A legkisebb mértékben (43%) a közép-dunántúli és az észak-magyarországi régióban járultak hozzá a teljesítményértékhez.

A fejlesztések 47%-át a legfeljebb 9 fős mikroszervezetek, háromtizedét a 49–250 fős középvállalkozások, közel egynegyedét pedig a 10–49 fős létszámú kisvállalkozások realizálták. A tíz fővel sem rendelkező cégek befektetései a közép-magyarországi és a dél-dunántúli régióban voltak a legszámottevőbbek, de a nyugat-dunántúli és az észak-alföldi térségben is jelentős arányúak. A középvállalatok a Közép-Dunántúlon, továbbá Észak-Magyarországon és Dél-Alföldön képviseltek jelentősebb hányadot. A 10–49 fős szervezetek beruházásai ez utóbbi térségben a leghangsúlyosabbak, de a Nyugat-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön szintén átlag feletti részesedést mutattak.

8. tábla

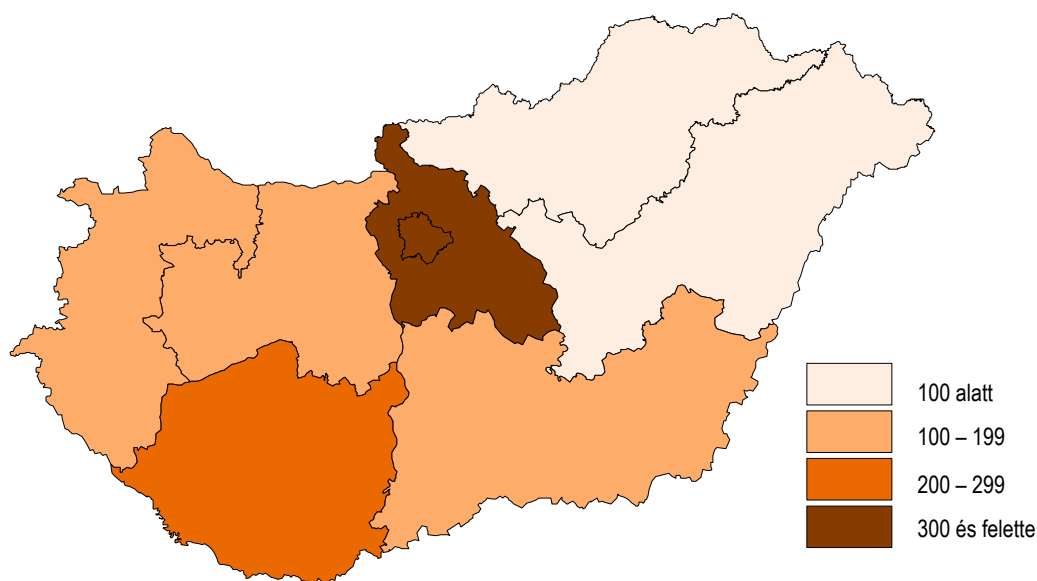
A kis- és középvállalkozások beruházási teljesítményértékének megoszlása létszám-kategória szerint, 2009

Régió	(százalék)			
	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	58,4	21,0	20,6	100,0
Közép-Dunántúl	27,0	23,4	49,6	100,0
Nyugat-Dunántúl	38,1	24,4	37,5	100,0
Dél-Dunántúl	57,8	20,1	22,2	100,0
Észak-Magyarország	28,5	26,5	45,0	100,0
Észak-Alföld	35,6	24,9	39,5	100,0
Dél-Alföld	19,6	37,0	43,4	100,0
Ország összesen	46,7	23,5	29,8	100,0

A beruházások fele Közép-Magyarországon realizálódott. A Dél-Dunántúlon 11%-a, a Dél-Alföldön egytizede, melyet a többi régió, Észak-Alföld, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, majd Észak-Magyarország sorrendben egyre csökkenő részarányal követett. A 250 fő feletti nagyvállalatok investícióinak területi eloszlása ettől eltérő képet nyújt, mely sokkal inkább tükrözi az egyes térségek gazdasági fejlettségét. Ebben a körben a beruházásokra fordított összegek 35%-át a közép-magyarországi szervezetek, 14%-át a közép-dunántúliak, s egyaránt 11%-át a nyugat-dunántúliak és az észak-alföldiek költötték el.

13. ábra

Egy lakosra jutó beruházási teljesítményérték ezer forint, 2009

Egy lakosra átlagosan 178 ezer forint beruházási teljesítményérték jutott a kis- és középvállalkozásoknál. A fajlagos mutató a fővárosi magas volumenű befektetések következtében a központi régióban alakult a legkedvezőbbben (302 ezer forint). Az átlagosnál nagyobb értéket kaptunk a Dél-Dunántúlon (207 ezer forint) is. Jóval alacsonyabb arány jellemezte a további dunántúli és a dél-alföldi térségeket (130–137 ezer forint), a legkisebb népességarányos összeget pedig az Észak-Alföldön (99 ezer forint) és Észak-Magyarországon (74 ezer forint) fordították fejlesztési célokra.

A beruházások egynegyedét az ipar, azon belül is kétharmadát a feldolgozóipar kötötte le. Az összegek további 17%-át az ingatlanügyletek, 15%-át a szállítás és raktározás gazdasági ágban, s ugyancsak több mint tizedét a kereskedelemben és a mezőgazdaságban fektették be. Az építőipari fejlesztések további 5,8%-kal, az adminisztratív szolgáltatás területén eszközöltek pedig 4,7%-kal részesedtek.

Az ágazati megoszlás egyértelműen rávilágít, hogy azon területeken költenek a legtöbbet beruházásokra, ahol komoly tőke és humán erőforrás igényes termelés zajlik, vagy népszerű tevékenységeket magában foglaló ágazatról van szó. Előbbi a nagyobb méretű szervezetek képességeiből, lehetőségeiből, míg utóbbi a kisvállalkozások sokaságából fakad.

9. tábla

A kis- és középvállalkozások beruházásainak megoszlása gazdasági ágak szerint, 2009

(százalék)

Gazdasági ág	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Mezőgazdaság	4,2	16,9	15,5	10,6
Ipar	10,9	26,9	47,2	25,4
Ezen belül: feldolgozóipar	2,9	23,1	32,9	16,6
Kereskedelem	7,2	18,8	11,1	11,1
Szállítás és raktározás	22,8	9,8	5,8	14,7
Ingyatlanügyletek	31,6	6,5	1,4	16,7
Többi ágazat	23,4	21,0	19,0	21,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

A befektetések abszolút értékét tekintve a mezőgazdaság kivételével mindegyik gazdasági ágban Közép-Magyarországon investáltak a legtöbbet, ahol arányaiban vizsgálva a legnagyobb beruházási volumenű ágazatok közül az ingatlanügyletekben költöttek jelentősebb összegeket (27%). A Közép-Dunántúlon az ipari fejlesztések a legszámottevőbbek, a teljesítményérték közel felét adták, melyből a feldolgozóipar négyötöddel részesedett. Az ipari befektetések Közép-Magyarország és Dél-Dunántúl kivételével mindegyik térségben átlag felett alakultak. Utóbbi régióban a szállítás és raktározás ágazatban realizálódott a beruházások 46%-a, mely az M6-os autópálya építéséhez köthető. Az alföldi régiókban a mezőgazdaság tölt be fontosabb szerepet, illetve az északi területen a kereskedelemben is jelentősebb arányú fejlesztések történtek.

A kis- és középvállalkozások összességében a gépberuházásoknál valamelyest nagyobb értékben létesítettek épületeket, egyéb építményeket (két térséget leszámítva azonban éppen fordított arányok figyelhetők meg). A nagyvállalatok beruházásainak 56%-át viszont a gépi jellegűek adták. A KKV-k között is megfigyelhető, hogy a szervezetméret növekedésével egyre emelkedik a gépekre, járművekre, berendezésekre fordított összeg. Arányuk a mikrovállalkozások körében 35%-ot, a középvállalatok esetében 60%-ot tett ki.

10. tábla

A kis- és középvállalkozások beruházásainak megoszlása anyagi-műszaki összetétel szerint, 2009

(százalék)

Régió	Épületek, egyéb építmények				Gépek, berendezések, járművek			
	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	összesen	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	összesen
Közép-Magyarország	68,7	42,9	31,5	55,6	31,2	56,4	67,9	44,1
Közép-Dunántúl	41,4	33,1	27,2	32,4	58,4	62,8	67,1	63,7
Nyugat-Dunántúl	48,6	34,2	38,8	41,4	51,1	61,1	55,3	55,1
Dél-Dunántúl	86,7	53,0	49,5	71,7	12,9	44,3	46,0	26,5
Észak-Magyarország	38,8	37,5	39,7	38,8	59,3	57,5	57,7	58,1
Észak-Alföld	39,4	37,6	33,2	36,5	60,4	57,3	59,4	59,3
Dél-Alföld	40,4	49,6	43,8	45,3	58,4	46,8	43,4	47,6
Ország összesen	64,7	42,5	35,5	50,8	35,0	55,0	59,7	47,1

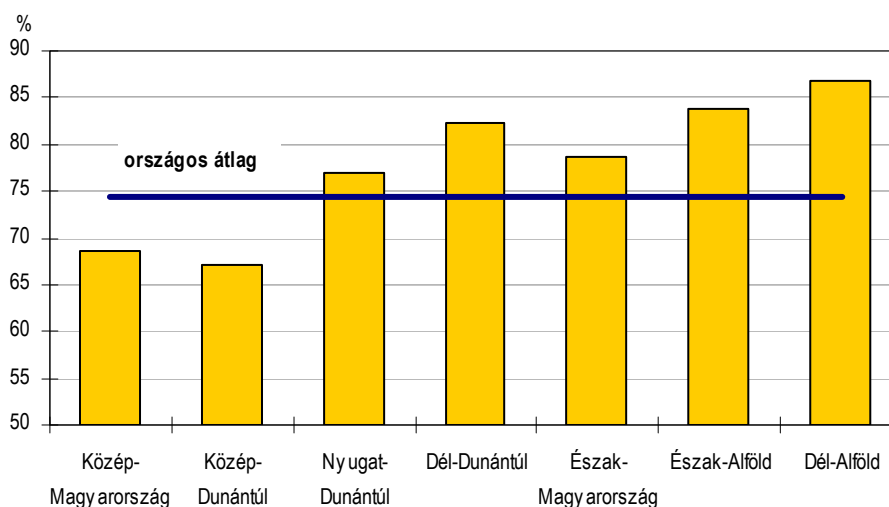
A központi régióban és a Dél-Dunántúlon (a már említett autópálya építési munkálatok következtében) az épületek, egyéb építmények létesítésére irányuló tőke az átlagosnál jóval nagyobb arányú. A további dunántúli térségekben és az északi régiókban a gépek beszerzését, korszerűsítését megcélzó fejlesztések kaptak nagyobb hangsúlyt.

Foglalkoztatás

A 250 főnél kisebb vállalkozások munkaerőpiaci szerepe a méretkategóriába tartozó szervezetek állományának nagyságából adódóan is jelentős. 2009-ben a vállalkozások összesen 2 706 ezer főt foglalkoztattak Magyarországon, melyek 74%-ának (közel 2 012 ezer főnek) a KKV-k biztosítottak kereseti lehetőséget. A létszám területi megoszlása a vállalkozásokéhoz hasonlóan alakult, legnagyobb hányaduk, több mint négytizedük közép-magyarországi szervezetnél dolgozott, a többi régió részesedése pedig 8–12% között szóródott. A KKV-k munkaerőpiaci súlya az ország térségeiben azonban már nagyobb különbséget mutatott. A két szélsőértéket Közép-Dunántúl és Dél-Alföld képviselte, ahol hányaduk 67%-ot, illetve 87%-ot tett ki.

14. ábra

A kis- és középvállalkozások által foglalkoztatottak aránya, 2009

A szervezetek nagysága alapján megfigyelve az ország minden térségében a KKV-knál dolgozók legtöbbször, 51–54%-a mikrovállalkozásoknál állt alkalmazásban. Hányaduk 2009-ben Közép-Magyarországon volt a legkisebb és Dél-Dunántúlon a legnagyobb. A 10–49 fős és az 50–249 fős szervezetek hasonló súlyt képviseltek a foglalkoztatásban, előbbiek a KKV-knál alkalmazásban állók 23–27%-ának, utóbbiak 21–24%-ának nyújtottak kereseti lehetőséget. A foglalkoztatottak létszám-kategória szerinti összetétele alapján látható, hogy jelentős hányaduk a gazdasági változásokra legérzékenyebben reagáló és legkisebb jövedelemtermelő képességgel bíró mikroméretű szervezeteknél dolgozott, amely több mint egymillió munkavállalót érintett az országban.

11. tábla

A kis- és középvállalkozások és foglalkoztatottaik számának megoszlása létszám-kategóriák szerint, 2009

(százalék)

Terület	Kis- és középvállalkozások száma			Foglalkoztatottak a kis- és középvállalkozásoknál		
	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő
Közép-Magyarország	94,9	4,3	0,7	51,1	26,6	22,3
Közép-Dunántúl	95,6	3,8	0,6	53,1	24,8	22,1
Nyugat-Dunántúl	95,6	3,7	0,7	52,6	23,4	23,9
Dél-Dunántúl	95,7	3,6	0,6	54,2	24,4	21,4
Észak-Magyarország	95,8	3,5	0,6	53,8	23,6	22,7
Észak-Alföld	95,5	3,8	0,7	51,3	24,6	24,1
Dél-Alföld	95,0	4,3	0,7	51,4	26,8	21,8
Ország összesen	95,3	4,0	0,7	52,0	25,5	22,5

2009-ben a kis- és középvállalkozásoknál foglalkoztatottak közül 1 606 ezren a társas, 405 ezren pedig az egyéni vállalkozásoknál dolgoztak. A szervezetek két fő csoportjának nagyság szerinti összetétele számottevően különbözik, így az alkalmazott létszám megoszlása is jelentős eltéréseket mutat. A társas KKV-knál dolgozók átlagosan 41%-át a mikrovállalkozások, 31%-át a kis-, fennmaradó 28%-át pedig a közepes méretű cégek foglalkoztatták. E körben minden régióban a mikrovállalkozásoknál dolgozók hányada a legnagyobb, valamint Nyugat-Dunántúl, Észak-Magyarország és Észak-Alföld kivételével a közepes méretű szervezetek alkalmazásában állóké a legkisebb. A térségek közül a közép-magyarországi társas KKV-k esetében a létszám az országosnál nagyobb mértékben „összpontosul” a kisebb vállalkozásoknál, itt 45%-uk a mikro-, háromtizedük a kis-, negyedük pedig a közepes méretű szervezetek alkalmazásában állt. Ezzel szemben a legkiegyenlítettebb összetétel Észak-Alföldön jellemző, ahol a foglalkoztatottak hányada az előbbi sorrendben 36, 31 és 33%-ot képviselt.

Az egyéni vállalkozások a társas formában bejegyzettekhez viszonyítva jellemzően jóval kisebb létszámmal működnek, 2009-ben az általuk foglalkoztatottak túlnyomó része (94%-a) a legfeljebb 9 fővel tevékenykedők alkalmazásában állt, miközben 5,5%-uk a 10–49 fővel, kevesebb mint egy százalékuk pedig az ennél nagyobb létszámmal működőknél dolgozott. Ezek az arányok Dél-Alföld kivételével (ahol a tíz főnél kisebb, illetve nagyobb vállalkozások között a foglalkoztatottak hányada kilenc-tized–egy-tized arányban oszlott meg) nem mutattak számottevő eltérést az ország régiói között.

A kis- és középvállalkozások foglalkoztatási súlya nemzetgazdasági áganként megfigyelve jelentős eltéréseket mutat. Az oktatásban dolgozó munkavállalók minden régióban kizárólag a KKV-k alkalmazásában álltak, emellett a 250 főnél kisebb szervezetek jelentősége elsősorban a szolgáltatási területeken kimagasló. A kereskedelem, gépjárműjavítás, a szállítás, raktározás, az információ, kommunikáció,

valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység kivételével a tercier szektor minden ágazatában az általuk foglalkoztatottak hányada elérte, vagy meghaladta a kilenctizedet, közülük is a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységben és az egyéb szolgáltatásokban ez az arány 95%-nál is magasabb volt.

A KKV-k foglalkoztatási súlya az előbbiekkal szemben a szállítás, raktározásban, valamint az iparban az ország egész területén, illetve legnagyobb részén jóval kisebb az átlagosnál. 2009-ben e két ágazatban az alkalmazásban állók átlagosan 44, illetve 57%-a dolgozott a 250 főnél kisebb szervezeteknél. Az információ, kommunikáció, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén KKV-k szerepe számottevően nagyobb (71, illetve 73%-os), azonban még mindig elmarad a nemzetgazdaságra jellemzőtől. E két ágazatban a régiók között Közép-Magyarországon a legkisebb a KKV-k súlya, mely szintén a térség központi szerepére, s így a nagyobb, akár országos hálózattal rendelkező szervezetek jelenlétére utal.

12. tábla

A kis- és középvállalkozásoknál foglalkoztatottak aránya, 2009

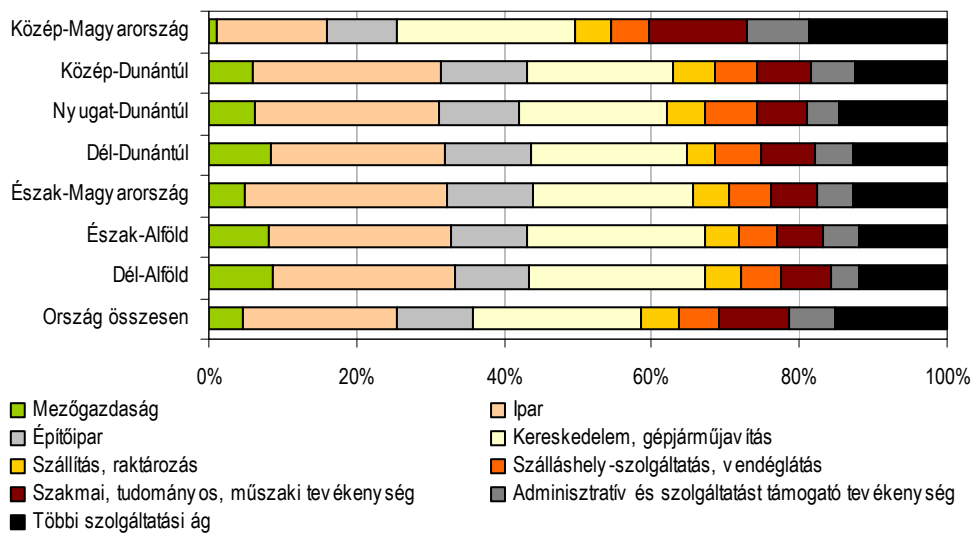
(százalék)

Gazdasági ág	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
Mezőgazdaság	92,9	84,7	91,5	87,4	82,7	86,8	87,2	87,5
Ipar	56,2	42,1	52,3	60,9	58,8	67,2	69,9	56,9
Ebből: feldolgozóipar	57,3	41,5	53,0	65,7	59,6	68,7	71,0	57,9
Építőipar	87,1	97,1	98,3	98,0	96,7	97,0	97,7	93,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	72,9	69,0	96,2	95,0	90,3	90,7	95,9	81,0
Szállítás, raktározás	29,4	74,8	64,6	62,0	58,7	72,2	76,7	44,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	78,4	97,7	100,0	100,0	100,0	97,8	96,0	89,6
Információ, kommunikáció	63,8	90,8	91,6	100,0	100,0	90,1	100,0	70,6
Ingtatlanügyletek	90,9	91,9	91,0	100,0	91,3	88,3	93,3	91,5
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	93,2	100,0	93,8	97,8	100,0	100,0	100,0	95,4
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	64,4	84,4	72,9	81,8	96,0	97,3	92,8	73,0
Oktatás	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	90,8	100,0	100,0	89,8	93,9	81,2	100,0	92,4
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	91,7	100,0	100,0	100,0	100,0	83,5	100,0	94,0
Egyéb szolgáltatás	91,2	100,0	100,0	100,0	92,6	100,0	100,0	96,0
Kis- és középvállalkozások összesen	68,7	67,1	76,9	82,3	78,6	83,8	86,8	74,3

A kis- és középvállalkozásoknál foglalkoztatottak számának nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása területenként eltérő. A kereskedelmi hálózatok és az ipari nagyfoglalkoztatók szerepe ellenére 2009-ben a KKV-szektorban a kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint az ipar területén tevékenykedő vállalkozások alkalmazták a legtöbb munkavállalót minden régióban, mely országos szinten 460 ezer, illetve közel 420 ezer főt jelentett. Előbbi ágazat az itt bejegyzett KKV-k arányához hasonló súlyt képviselt, ezzel szemben az iparban a 250 főnél kisebb szervezetek mindössze 8,2%-át tartották nyilván 2009-ben, miközben a munkavállalók ötödét itt foglalkoztatták (mindez az ipari középvállalkozások erőteljesebb szerepét jelzi). E két említett gazdasági ágazaton kívül Közép-Magyarország kivételével az ország minden térségében az építőipari KKV-k adtak munkalehetőséget a legtöbb dolgozónak, átlagosan 10–12%-uknak. A 250 főnél nagyobb vállalkozások Nyugat- és Dél-Dunántúlon, illetve a Dél-Alföldön kivételével mindenütt a legtöbb munkavállalót az iparban, a kereskedelem, gépjárműjavításban, és a szállítás, raktározás területén foglalkoztatták, a három ágazat együttes hányada 71 és 94% között szóródott. Az említett három régióban az ipar és a szállítás, raktározás mellett harmadik legfontosabb gazdasági ágnaként a Nyugat-Dunántúlon az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, a déli területeken pedig a természeti adottságokból adódóan a mezőgazdaság emelhető ki.

15. ábra

A kis- és középvállalkozásoknál foglalkoztatottak számának megoszlása gazdasági ágak szerint, 2009

A kis- és középvállalkozásokat létszám-kategória alapján megfigyelve az ország minden régiójában a mikroméretű szervezetek foglalkoztatásban betöltött jelentősebb szerepe figyelhető meg elsősorban a szolgáltatások területén, emellett az építőiparban is. Ezekben az ágazatokban a tíz főnél kisebb vállalkozások biztosítottak kereseti lehetőséget a KKV-knál foglalkoztatottak több mint felének. Ez alól kivételt Közép-Magyarországon a szállítás, raktározás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató

tevékenység, Közép-Dunántúl és Észak-Alföld esetében egyaránt ez utóbbi ágazat, valamint a Nyugat-Dunántúlon a szállítás, raktározás képviselt. A mezőgazdaságban és az iparban mindenütt a tíz főnél nagyobb vállalkozások súlya dominál. A mezőgazdaságban a mikrovállalkozások foglalkoztatási szerepe is jelentős, azonban emellett az ennél nagyobb szervezeteknél dolgozók hányada szintén nagyobb az átlagosnál. Az ipari tevékenység általánosan nagyobb szervezetméretet feltételez, melyet jól jelez, hogy az ágazatban foglalkoztatottak között Közép-Magyarország kivételével az 50–249 fős közép-vállalkozásoknál dolgozott a létszám közel, vagy több mint fele, miközben a tíz főnél kisebb szervezetek mindössze egyötödüket alkalmazták.

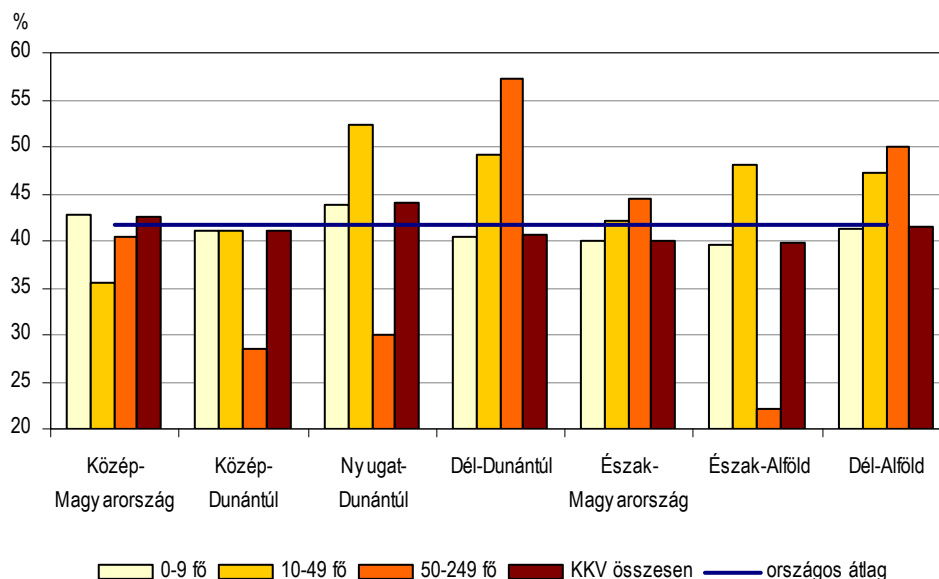
A kis- és középvállalkozások túlélési képessége

A túlélési képesség vizsgálatakor a 2004-ben újak minősülő vállalkozások öt éves életpályája követhető 2009-ig bezárólag. 2004-ben 71 220 valódi új vállalkozás kezdte meg tevékenységét az országban, melyek szinte mindegyike (13 kivételével) a kis- és középvállalkozások kategóriájába tartozott, azaz létszáma nem érte el a 250 főt. Az új szervezetek legnagyobb hányadát közép-magyarországi székhellyel jegyezték be. Ezer lakosra jutó számuk is itt volt a legnagyobb 96, mely 25-tel nagyobb az országosnál. A mutató a többi régió mindegyikében elmaradt az átlagostól, 52 és 69 között szóródott.

A működő vállalkozások száma az alakulásukat követő években egyre kisebb ütemben ugyan, de csökken, s e tendenciában nincs különbség az ország régiói között, a túlélési ráta viszont területenként eltérő. A megalakult vállalkozások évről évre kisebb hányada volt képes fennmaradni, 2009-ben, azaz működésük kezdetét követő ötödik évben a KKV-k 42%-a létezett, mely 5 százalékponttal kedvezőtlenebb a legalább 250 főt foglalkoztató szervezetek mutatójánál. Területi összehasonlításban a közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli vállalkozások túlélési képessége volt a legjobb, 43 illetve 44%-uk tevékenykedett létrejöttük után fél évtizeddel. A többi régió mutatója követi a gazdasági fejlettségben is megfigyelhető rangsort, a legkedvezőtlenebb helyzetben ugyanis az észak-magyarországi és az észak-alföldi vállalkozások voltak a vizsgált időszakban, ahol alig négytizedük volt képes fennmaradni.

16. ábra

**A 2004-ben alakult kis- és középvállalkozások közül
a 2009-ben is működők aránya**

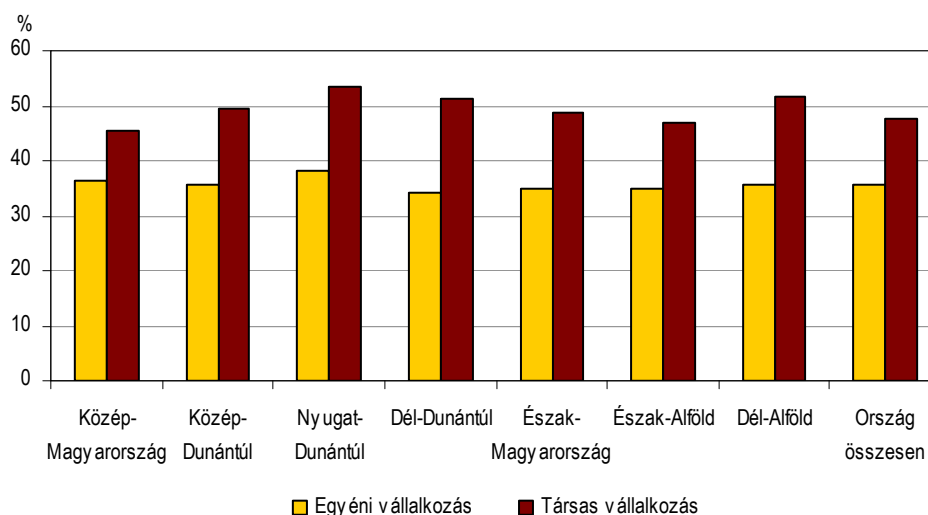
Az újonnan létrejött vállalkozások túlnyomó része mikrovállalkozás, létszámuk nem érte el a tíz főt. E szervezetek túlélési képessége volt a legnagyobb, 42%-uk működött öt évvel később is, a 10–49 fős cégek esetében ez az arány 41%-ot tett ki.

2004-ben mindössze 102 közép vállalkozás (50–249 főt foglalkoztató) jött létre, öt év múlva pedig már csak 39%-uk működött. Az ország régiói között e tekintetben jelentős különbségek figyelhetők meg, míg Közép-Magyarországon a legkisebb, Észak-Alföldön a 10–49 főt foglalkoztatók, Közép- és Nyugat-Dunántúlon pedig e két kategóriába tartozó szervezetek túlélési aránya volt a legnagyobb, addig a Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon, valamint Dél-Alföldön a foglalkoztatottak növekedésével a túlélési képesség is javult. Ezen eltérések is arra utalnak, hogy egy vállalkozás számára nem jelent feltétlenül pozitív jövőt a nagyobb induló méret, mivel legnagyobb hányaduk kis létszámmal alakult, s tevékenysége során bővítette alkalmazottai számát. (Ezt mutatja az is, hogy a 2009-ben a már öt éve működő kis- és közép vállalkozások között közel 1 200 olyat találhatunk, melyek létszáma elérte a 10 főt, miközben alakulásuk évében még kevesebb, mint fele ennyien tartoztak e kategóriába az országban.)

A 2004-ben alakult kis- és közép vállalkozásokat fele-fele arányban egyéni és társas formában jegyezték be, fennmaradási képességük utóbbiaknak azonban – vélhetően nagyobb induló tőkájükből, stabilabb szervezeti formájükből adódóan – számottevően jobb. Az egyéni vállalkozások 36%-a, a társas formában működők viszont 48%-a tevékenykedett 2009-ben is. E jelentős különbség minden régióra jellemző, a társas vállalkozások „előnye” Dél-Dunántúlon a legnagyobb, 17 százalékpontos, Közép-Magyarországon azonban nem éri el a 10 százalékpontot.

17. ábra

A 2004-ben alakult vállalkozások túlélési aránya, 2009

A 2004-ben alakult társas formában bejegyzett kis- és közép vállalkozások legtöbbször a kft-t vagy a bt-t választotta működésének szervezeti keretüül. Közülük az ország minden régiójában a kft-k túlélési képessége bizonyult jobbnak. A két társasági forma tekintetében a nyugat-dunántúli székhellyel alakult szervezetek mutatói a legkedvezőbbek, itt a kft-k 59%-a, a bt-k 47%-a működött a létrejöttét követő ötödik évben. Figyelemre méltó, hogy a közép-magyarországi vállalkozások túlélési rátája kisebb az átlagnál, sőt a kft-k esetében itt a legalacsonyabb a hét

térség között, mindössze 49%-os volt, miközben a bt-k jelzőszáma 40%-ot tett ki 2009-ben (ennél kisebb túlélési arányt mindössze az észak-alföldi bt-k mutattak az országban).

Az egyéni és a társas KKV-k túlélési képessége tekintetében a régiók között kisebb-nagyobb eltérések figyelhetők meg. A társas vállalkozások tekintetében a két szélsőérték között a különbség 8,2 százalékpontos, előbbi szervezetek esetében azonban kevesebb mint fele akkora, 3,9 százalékpont. Mind a társas, mind az egyéni formában működő kis- és középvállalkozások között a legjobb mutatóval a nyugat-dunántúliak rendelkeztek, miközben az egyéni vállalkozások esetében a dél-dunántúli, a társas formában tevékenykedőknél pedig a közép-magyarországi túlélési ráta volt a legkedvezőtlenebb.

A kis- és középvállalkozások túlélési képességét tevékenységük jellege szintén jelentősen befolyásolja. A 2004-ben alakult szervezetek közül a legjobb mutatóval az ország minden régiójában a humán-egészségügyi, szociális ellátás ágazatban tevékenykedők rendelkeztek, itt átlagosan több mint kétharmaduk élt az alakulásukat követő ötödik évben. Emellett 50%-osnál nagyobb túlélési rátával rendelkeztek a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén, valamint az iparban bejegyzett szervezetek is. Ez utóbbi ágazat tekintetében egyedül a közép-magyarországi mutató maradt el valamelyest az 50%-tól, azonban ez is számottevően jobb az átlagnál. Az oktatásban, valamint a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágazatokban szintén a vállalkozások mintegy fele működött még a vizsgált időszak végén. A másik szélsőértéket a pénzügyi, biztosítási tevékenység jelentette, ahol a 2004-ben valódi új vállalkozásnak tekintett több mint 5 900 KKV kevesebb mint ötöde működött 2009-ben is (a régiók közül mindössze a közép-magyarországi szervezetek mutatója haladta meg a 20%-ot). E kis arányú túlélési képesség összefügg az ágazatban tevékenykedő egyéni vállalkozások magas számával illetve azok tevékenységének jellegével. A mezőgazdasági kis- és középvállalkozások túlélési rátája mindenütt meghaladta az átlagost. A nagyobb szervezetszámot regisztráló ágazatok közül az építőiparban a nyugat-dunántúli, a dél-dunántúli és a dél-alföldi KKV-k helyzete kedvezőbb, a kereskedelem, javítás területén ez a nyugat-dunántúli és a dél-alföldi szervezetek esetében figyelhető meg. Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységben ezzel szemben az ország minden területén az átlagnál kisebb a vállalkozások túlélési képessége.

A kis- és középvállalkozások támogatása²

A kis- és középvállalkozások támogatásának és fejlesztésének politikája már hosszú ideje a viták keresztüzében áll. Sok próbálkozás történt és történik a KKV-k versenyhátrányának mérséklésére, de ez idáig még nem igazán sikerült a nagyvállalkozásokkal szemben fennálló különbségeket az elképzelések szerint mérsékelni. Bár a KKV-k képesek magas hozzáadott értékű terméket előállítani, fejlődésükre több tényező is, mint az alacsony tőkeellátottság, az alulfinanszírozottság, sok esetben az alacsony hatékonyság és termelékenység, a vállalászási ismeret hiánya, a belső fogyasztástól való erőteljes függés, a feketegazdaságnak való kitettség, erős befolyással van. Ezek közül alapvető a tőkehiány, ami elsősorban a magas beruházás igényű tevékenységeknél jelentkezik. A jellemzően belső finanszírozási forrásokat használó KKV-k méretével összefügg és működésüket akadályozhatja az intézményi pénzekhez (bankhitelek, bankkölcsönök, lízing, faktoring) való hozzájutás nehézsége, amely fennáll a külföldi befektetési forrásokhoz való hozzáférés esetében is. Kisebb méretük miatt a nagyberuházásokhoz és a jelentős létszámú munkahelyteremtéshez kapcsolódó kormányzati kedvezményeknek ritkán lehetnek hasznélvezői. Sokuk számára az adminisztratív kötelezettségek teljesítése is nehézséget okoz.

A KKV-hitelezés számos helyen támasztott és támaszt problémát a bankszektor számára is. Működésük ugyanis kockázatosabb mint a nagyvállalatoké (rosszabb alkupozíció, érzékenyebb üzletmenet, ingadozó teljesítmény, kisebb tartalék). Hátrányt jelent a pénzügyi szektor tapasztalatlansága ezen szervezetek hitelezése terén, de a kisvállalkozások átlagosan rövid élettartama is. A piaci verseny mellett ezek is hozzájárultak ahhoz, hogy a KKV-k irányába csak mintegy tíz éve kezdődött meg a hitelintézeti nyitás.

A KKV-k fejlesztését, forráshoz jutását a gazdaságpolitika egyre aktívabban támogatja. A finanszírozás a kamattámogatási lehetőségek kínálatában, többnyire operatív programokban szereplő vissza nem térítendő támogatások nyújtásában, mikrohitelek kínálatában, illetve banki hitelek igénybevételét elősegítő garanciavállalásban valósul meg.

A vissza nem térítendő támogatásokat benyújtott pályázatok sikeres elbírálása esetén, a beruházási összeg bizonyos részét átvállalva folyósítják, főképp olyan gazdaságpolitikai célok megvalósítását ösztönözve, mint a versenyképesség erősítése, a munkahelyteremtés vagy a környezetterhelés csökkentése. A pénzek megpályázásához az operatív programok keretében európai uniós források is felhasználhatók. Erre jelenleg az Új Széchenyi Terv kiírásai nyújtanak lehetőséget.

A kamattámogatásos módszerek a vissza nem térítendő hitelekhez hasonló gazdaságpolitikai célokhoz kötődnek, melyekhez olyan kis- és középvállalkozások férhetnek hozzá, akik egy refinanszírozást folytató intézménnyel szerződve piackonform módon kaphatnak hitelt.

² Forrás: Csubák Tibor Krisztián – Kis- és középvállalkozások finanszírozása Magyarországon (2003); Nemzeti Fejlesztési Ügynökség.

Az elegendő fedezettel nem rendelkező, de minden más szempontból megfelelő KKV-k forrásokhoz való jutását megkönnyítik a bankok üzleti kockázatának egy részét átvállaló állami garanciaalapok. Tevékenységükkel megnőtt a hitelintézetek aktivitása is a KKV-k hitelezése terén. Ismertebb konstrukció jelenleg a Széchenyi Kártya 2, az Új Magyarország Hitelgarancia, a Garantiqa Hitelgarancia.

Az alacsony hitelkérelmek folyósítása a bankok számára már nem gazdaságos, szerepüket ebben az esetben olyan projektek veszik át, mint a megyei vállalkozásfejlesztési alapítványok közreműködésével elérhető, beruházási és forgóeszköz célra felvehető Országos Mikrohitel Program vagy az ugyancsak mikrovállalkozásoknak szánt Új Magyarország Mikrohitel Program. A mikro- és kisvállalkozásokat célozza az Új Magyarország Kisvállalkozói Hitelprogram, míg a KKV-k teljes körének szól a beruházásokat támogató Új Magyarország Kis- és Középvállalkozói Hitelprogram.

Számos támogatási lehetőséget nyújtanak az Európai Unió pénzeket osztó gazdaságfejlesztési operatív programok (GOP, JEREMIE) is, amelyek a KKV-k vállalati innovációjának, kutatás-fejlesztési tevékenységének támogatását, ösztönzését szolgálják, segítik tartós beszállítóvá válásukat, hozzájárulnak technológiai fejlesztéseikkel kapcsolatos eszközök beszerzéséhez, információs, minőség- és környezetirányítási rendszerek megvalósításához. A JEREMIE kifejezetten a mikro-, kis-, és középvállalkozások számára tervezett pénzügyi konstrukciók segítségével mozdítja elő azok pénzügyi forrásokhoz való jobb hozzáférését. Célja a mikro- és kisvállalatok fejlődését gátló piaci elégtelenségek közül az egyik legfontosabb, a piaci hitel-, tőke- és garanciaforrásokhoz való korlátozott hozzáférés orvoslása.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a 2007-től kezdődően benyújtott 63 ezer pályázat³ közül a vállalkozásoktól eddig mintegy 34 ezer érkezett be. A legtöbb, 7,7 ezer a közép-magyarországi, majd pedig a dél- és észak-alföldi régióból (5,6, illetve 5,2 ezer). Őket követték az észak-magyarországi szervezetek 4,5 ezer kérelemmel, míg a sort a dunántúli régiók zárták majdnem azonos nagyságrendű 3,6–3,9 ezer pályázattal. A pályázatok közel háromtizedét a gazdaság fejlesztése, illetve azon belül is a vállalkozások – kiemelten a KKV-k – komplex fejlesztési prioritása témakörében nyújtották be, mely a regionális, valamint a társadalmi megújulást előmozdító programokra érkezett pályázatokhoz hasonló nagyságrendű.

Országosan a vállalkozások által benyújtott pályázatok közül a támogatottak aránya 55%-ot tett ki. A legsikeresebben a nyugat-dunántúli szervezetek szerepeltek. Száz benyújtott igényükből 58-at bíráltak el kedvezően, míg a Közép-Magyarországról beérkezők közül csak 53-at. A legnagyobb arányban a gazdaságfejlesztési céllal beadott pályázatokat fogadták el, a legsikeresebben ebben az esetben is a nyugat-dunántúli vállalkozások vizsgáztak. Közép-Magyarországról a programhoz kapcsolódóan jóval kevesebbet nyújtottak be, a térségből ugyanis leginkább a régiós operatív tervek (KMOP) keretében rendelkezésre álló összegekből próbáltak támogatást szerezni.

³ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által közölt adat. Lezárva: 2011. 08. 11.

A vállalkozások beadott pályázataikkal eddig több mint 3 700 milliárd forint pénzügyi forrást kívántak szerezni, a kedvezően elbírált igények alapján 1 800 milliárd forint támogatást ítéltek meg a vizsgált időpontig. Ebből térségi operatív programok keretéből 282 milliárd forintot, a GOP és a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretéből 349 milliárd, illetve 24 milliárd forintot utalhatnak számukra. A támogatást igénylő vállalkozói kör döntő többsége a kis- és közepes szervezetek köréből került ki, országosan a támogatott pályázatok négy-négy tizede mikro- és kisvállalkozásoktól, 13%-a közepes cégektől érkezett. Ezen belül a régiók többségében a sikeresen pályázók körében a mikrovállalkozások voltak többségben, ezzel szemben Közép-Magyarországról, Közép-Dunántúlról és az Észak-Alföldről a legtöbb kedvezően elbírált igényt a kis méretűek nyújtották be.

Táblázatok

A működő kis- és középvállalkozások számának alakulása	38
A működő kis- és középvállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2009	39
A működő kis- és középvállalkozások száma gazdálkodási forma szerint, 2009	41
A működő kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009	43
A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2009.....	47
A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009.....	47
A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások főbb jellemzői, 2009.....	48
A kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értéke létszám-kategória szerint, 2009.....	49
A kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értéke gazdasági ág szerint, 2009..	49
A kis- és középvállalkozások árbevétele létszám-kategória szerint, 2009.....	50
A kis- és középvállalkozások árbevétele gazdasági ág szerint, 2009.....	50
A vállalkozások beruházásai anyagi-műszaki összetétel szerint, 2009	51
A kis- és középvállalkozások beruházásai létszám-kategória szerint, 2009	52
A kis- és középvállalkozások beruházásai gazdasági ág szerint, 2009.....	52
A foglalkoztatottak száma a kis- és középvállalkozásoknál a szervezetek létszám-kategóriája szerint, 2009	53
A foglalkoztatottak száma a kis- és középvállalkozásoknál gazdasági ág szerint, 2009.....	53
A túlélő kis- és középvállalkozások száma	54
A 2004-ben valódi új kis- és középvállalkozások közül a 2009-ben túlélők aránya gazdasági ág szerint.....	54

A működő kis- és középvállalkozások számának alakulása

Régió	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Vállalkozás összesen						
Közép-Magyarország	239 919	272 903	271 578	270 392	277 242	274 258
Közép-Dunántúl	64 069	73 761	72 042	71 052	71 275	69 597
Nyugat-Dunántúl	60 962	70 489	69 480	68 710	69 347	68 314
Dél-Dunántúl	55 907	61 634	60 384	58 836	59 780	58 604
Észak-Magyarország	56 177	63 215	61 613	60 627	61 014	59 396
Észak-Alföld	72 887	82 608	81 421	78 848	81 080	79 365
Dél-Alföld	74 138	82 222	80 705	78 669	80 698	78 592
Ország összesen	624 059	706 832	697 223	687 134	700 436	688 126
Társas vállalkozás						
Közép-Magyarország	132 546	169 577	175 497	179 124	187 961	191 503
Közép-Dunántúl	22 214	28 843	29 868	30 442	31 554	32 295
Nyugat-Dunántúl	20 750	26 324	27 289	27 878	29 171	29 819
Dél-Dunántúl	20 045	24 266	25 185	25 405	26 281	26 676
Észak-Magyarország	18 863	23 423	24 155	24 662	25 609	25 992
Észak-Alföld	24 650	31 107	32 120	31 953	33 623	34 144
Dél-Alföld	24 916	30 319	31 364	31 465	33 319	33 810
Ország összesen	263 984	333 859	345 478	350 929	367 518	374 239
Egyéni vállalkozás						
Közép-Magyarország	107 373	103 326	96 081	91 268	89 281	82 755
Közép-Dunántúl	41 855	44 918	42 174	40 610	39 721	37 302
Nyugat-Dunántúl	40 212	44 165	42 191	40 832	40 176	38 495
Dél-Dunántúl	35 862	37 368	35 199	33 431	33 499	31 928
Észak-Magyarország	37 314	39 792	37 458	35 965	35 405	33 404
Észak-Alföld	48 237	51 501	49 301	46 895	47 457	45 221
Dél-Alföld	49 222	51 903	49 341	47 204	47 379	44 782
Ország összesen	360 075	372 973	351 745	336 205	332 918	313 887

A működő kis- és középvállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2009

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Vállalkozás összesen				
Közép-Magyarország	260 762	11 472	2 024	274 258
Közép-Dunántúl	66 694	2 472	431	69 597
Nyugat-Dunántúl	65 470	2 371	473	68 314
Dél-Dunántúl	56 270	1 986	348	58 604
Észak-Magyarország	57 081	1 953	362	59 396
Észak-Alföld	75 970	2 822	573	79 365
Dél-Alföld	74 855	3 202	535	78 592
Ország összesen	657 102	26 278	4 746	688 126
Társas vállalkozás				
Közép-Magyarország	178 272	11 212	2 019	191 503
Közép-Dunántúl	29 572	2 295	428	32 295
Nyugat-Dunántúl	27 159	2 192	468	29 819
Dél-Dunántúl	24 454	1 878	344	26 676
Észak-Magyarország	23 807	1 825	360	25 992
Észak-Alföld	30 980	2 594	570	34 144
Dél-Alföld	30 456	2 830	524	33 810
Ország összesen	344 700	24 826	4 713	374 239
Egyéni vállalkozás				
Közép-Magyarország	82 490	260	5	82 755
Közép-Dunántúl	37 122	177	3	37 302
Nyugat-Dunántúl	38 311	179	5	38 495
Dél-Dunántúl	31 816	108	4	31 928
Észak-Magyarország	33 274	128	2	33 404
Észak-Alföld	44 990	228	3	45 221
Dél-Alföld	44 399	372	11	44 782
Ország összesen	312 402	1 452	33	313 887

**A működő kis- és középvállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2009
(folytatás)
2000 = 100,0**

(százalék)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Vállalkozás összesen				
Közép-Magyarország	114,6	110,5	106,0	114,3
Közép-Dunántúl	109,4	96,5	77,8	108,6
Nyugat-Dunántúl	113,1	94,6	84,3	112,1
Dél-Dunántúl	105,7	91,6	70,6	104,8
Észak-Magyarország	106,7	89,0	74,9	105,7
Észak-Alföld	109,5	99,7	87,1	108,9
Dél-Alföld	106,6	99,9	77,3	106,0
Ország összesen	110,8	101,7	88,7	110,3
Társas vállalkozás				
Közép-Magyarország	147,6	113,7	106,4	144,5
Közép-Dunántúl	152,5	101,3	77,7	145,4
Nyugat-Dunántúl	150,5	101,6	84,6	143,7
Dél-Dunántúl	138,8	97,0	70,6	133,1
Észak-Magyarország	144,4	96,0	75,3	137,8
Észak-Alföld	144,0	104,5	88,1	138,5
Dél-Alföld	141,3	105,2	77,3	135,7
Ország összesen	146,4	106,6	89,1	141,8
Egyéni vállalkozás				
Közép-Magyarország	77,2	49,8	45,5	77,1
Közép-Dunántúl	89,3	59,8	100,0	89,1
Nyugat-Dunántúl	96,1	51,3	62,5	95,7
Dél-Dunántúl	89,3	46,6	66,7	89,0
Észak-Magyarország	89,9	43,5	40,0	89,5
Észak-Alföld	94,0	65,5	27,3	93,7
Dél-Alföld	91,2	72,5	78,6	91,0
Ország összesen	87,4	56,9	56,9	87,2

A működő kis-és középvállalkozások száma gazdálkodási forma szerint, 2009

Régió	Társas vállalkozás	Ebből			Egyéni vállalkozás	Összesen
		betéti társaság	korlátolt felelősségű társaság	részvény-társaság		
Kis- és középvállalkozás összesen						
Közép-Magyarország	191 503	67 274	116 096	2 185	82 755	274 258
Közép-Dunántúl	32 295	11 956	19 132	206	37 302	69 597
Nyugat-Dunántúl	29 819	10 850	17 689	187	38 495	68 314
Dél-Dunántúl	26 676	10 613	14 903	213	31 928	58 604
Észak-Magyarország	25 992	10 378	14 696	171	33 404	59 396
Észak-Alföld	34 144	13 104	19 739	245	45 221	79 365
Dél-Alföld	33 810	12 951	19 523	275	44 782	78 592
Ország összesen	374 239	137 126	221 778	3 482	313 887	688 126
Ebből: 1–9 fő						
Közép-Magyarország	178 272	66 569	104 862	1 189	82 490	260 762
Közép-Dunántúl	29 572	11 712	16 846	82	37 122	66 694
Nyugat-Dunántúl	27 159	10 637	15 485	65	38 311	65 470
Dél-Dunántúl	24 454	10 422	13 079	74	31 816	56 270
Észak-Magyarország	23 807	10 187	12 895	64	33 274	57 081
Észak-Alföld	30 980	12 823	17 142	84	44 990	75 970
Dél-Alföld	30 456	12 642	16 812	96	44 399	74 855
Ország összesen	344 700	134 992	197 121	1 654	312 402	657 102
10–49 fő						
Közép-Magyarország	11 212	686	9 647	632	260	11 472
Közép-Dunántúl	2 295	232	1 948	62	177	2 472
Nyugat-Dunántúl	2 192	203	1 850	46	179	2 371
Dél-Dunántúl	1 878	183	1 575	69	108	1 986
Észak-Magyarország	1 825	187	1 532	48	128	1 953
Észak-Alföld	2 594	272	2 162	66	228	2 822
Dél-Alföld	2 830	301	2 334	84	372	3 202
Ország összesen	24 826	2 064	21 048	1 007	1 452	26 278
50–249 fő						
Közép-Magyarország	2 019	19	1 587	364	5	2 024
Közép-Dunántúl	428	12	338	62	3	431
Nyugat-Dunántúl	468	10	354	76	5	473
Dél-Dunántúl	344	8	249	70	4	348
Észak-Magyarország	360	4	269	59	2	362
Észak-Alföld	570	9	435	95	3	573
Dél-Alföld	524	8	377	95	11	535
Ország összesen	4 713	70	3 609	821	33	4 746

**A működő kis- és középvállalkozások száma gazdálkodási forma szerint, 2009
(folytatás)
2000 = 100,0**

(százalék)

Régió	Társas vállalkozás	Ebből			Egyéni vállalkozás	Összesen
		betéti társaság	korlátolt felelősségű társaság	részvénytársaság		
Kis- és középvállalkozás összesen						
Közép-Magyarország	144,5	102,4	194,5	128,6	77,1	114,3
Közép-Dunántúl	145,4	104,3	207,7	104,6	89,1	108,6
Nyugat-Dunántúl	143,7	106,4	196,2	136,5	95,7	112,1
Dél-Dunántúl	133,1	101,3	183,4	110,9	89,0	104,8
Észak-Magyarország	137,8	102,1	195,5	101,8	89,5	105,7
Észak-Alföld	138,5	99,7	199,8	120,7	93,7	108,9
Dél-Alföld	135,7	99,3	192,2	123,3	91,0	106,0
Ország összesen	141,8	102,2	195,2	123,5	87,2	110,3
Ebből: 1–9 fő						
Közép-Magyarország	147,6	102,7	208,7	161,5	77,2	114,6
Közép-Dunántúl	152,5	105,5	236,8	143,9	89,3	109,4
Nyugat-Dunántúl	150,5	107,5	220,9	171,1	96,1	113,1
Dél-Dunántúl	138,8	102,1	206,0	157,4	89,3	105,7
Észak-Magyarország	144,4	102,9	224,3	136,2	89,9	106,7
Észak-Alföld	144,0	100,4	225,9	152,7	94,0	109,5
Dél-Alföld	141,3	100,3	217,5	147,7	91,2	106,6
Ország összesen	146,4	102,8	214,7	158,3	87,4	110,8
10–49 fő						
Közép-Magyarország	113,7	80,6	119,7	113,3	49,8	110,5
Közép-Dunántúl	101,3	66,9	113,6	108,8	59,8	96,5
Nyugat-Dunántúl	101,6	70,7	113,4	124,3	51,3	94,6
Dél-Dunántúl	97,0	73,8	104,4	119,0	46,6	91,6
Észak-Magyarország	96,0	73,0	104,9	106,7	43,5	89,0
Észak-Alföld	104,5	76,4	116,2	117,9	65,5	99,7
Dél-Alföld	105,2	70,5	116,9	137,7	72,5	99,9
Ország összesen	106,6	74,5	115,4	115,5	56,9	101,7
50–249 fő						
Közép-Magyarország	106,4	61,3	115,6	89,9	45,5	106,0
Közép-Dunántúl	77,7	80,0	88,5	74,7	100,0	77,8
Nyugat-Dunántúl	84,6	55,6	95,2	122,6	62,5	84,3
Dél-Dunántúl	70,6	44,4	92,9	80,5	66,7	70,6
Észak-Magyarország	75,3	33,3	87,1	77,6	40,0	74,9
Észak-Alföld	88,1	45,0	100,9	103,3	27,3	87,1
Dél-Alföld	77,3	88,9	88,1	97,9	78,6	77,3
Ország összesen	89,1	56,9	101,3	91,0	56,9	88,7

A működő kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
Kis- és középvállalkozások összesen								
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 616	2 575	3 057	3 153	2 503	4 252	4 558	22 714
B–E Ipar	19 733	6 267	5 798	4 581	4 992	6 100	6 724	54 195
C ebből: feldolgozóipar	18 778	5 952	5 503	4 342	4 701	5 769	6 377	51 422
F Építőipar	22 412	8 790	8 051	6 479	6 156	7 969	7 846	67 703
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	51 476	13 391	12 977	11 938	12 887	18 404	18 071	139 144
H Szállítás, raktározás	11 886	3 366	3 082	2 497	2 637	3 798	3 451	30 717
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	9 254	3 683	3 906	3 465	3 616	4 202	4 051	32 177
J Információ, kommunikáció	20 942	2 324	2 023	1 885	1 782	2 090	2 396	33 442
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	8 714	2 687	2 804	2 481	2 729	3 267	3 234	25 916
L Ingatlanügyletek	17 712	2 357	2 963	1 923	1 497	2 163	2 128	30 743
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	54 412	9 382	8 816	7 936	7 229	9 449	10 156	107 380
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	16 688	4 281	3 326	2 970	2 897	4 218	3 460	37 840
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	39	8	10	7	4	5	1	74
P Oktatás	9 290	2 705	2 663	2 473	3 105	4 112	3 149	27 497
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	9 043	2 381	2 777	2 388	2 978	3 625	3 413	26 605
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	7 702	1 381	1 366	1 135	1 217	1 498	1 519	15 818
S Egyéb szolgáltatás	12 339	4 019	4 695	3 293	3 167	4 213	4 435	36 161
A–S Összesen	274 258	69 597	68 314	58 604	59 396	79 365	78 592	688 126

A működő kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009 (folytatás)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
1-9 fő								
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 427	2 380	2 864	2 904	2 370	3 941	4 189	21 075
B-E Ipar	17 299	5 353	4 926	3 904	4 185	5 082	5 593	46 342
C ebből: feldolgozóipar	16 508	5 113	4 693	3 728	3 971	4 832	5 326	44 171
F Építőipar	21 060	8 431	7 737	6 137	5 841	7 559	7 456	64 221
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	47 898	12 803	12 366	11 441	12 410	17 588	17 176	131 682
H Szállítás, raktározás	11 239	3 145	2 881	2 417	2 527	3 617	3 240	29 066
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	8 352	3 503	3 691	3 321	3 487	4 030	3 819	30 203
J Információ, kommunikáció	20 178	2 286	1 994	1 853	1 752	2 049	2 347	32 459
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	8 419	2 665	2 773	2 456	2 692	3 230	3 191	25 426
L Ingatlanügyletek	17 217	2 304	2 890	1 880	1 461	2 093	2 067	29 912
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	53 153	9 294	8 737	7 877	7 155	9 353	10 045	105 614
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	15 625	4 125	3 210	2 863	2 801	4 060	3 319	36 003
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	38	8	10	7	4	5	1	73
P Oktatás	9 212	2 694	2 653	2 457	3 094	4 100	3 132	27 342
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	8 883	2 356	2 744	2 366	2 946	3 600	3 385	26 280
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	7 573	1 357	1 344	1 119	1 210	1 479	1 490	15 572
S Egyéb szolgáltatás	12 189	3 990	4 650	3 268	3 146	4 184	4 405	35 832
A-S Összesen	260 762	66 694	65 470	56 270	57 081	75 970	74 855	657 102

A működő kis és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009 (folytatás)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
10–49 fő								
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	162	156	155	205	109	243	291	1 321
B–E Ipar	1 924	687	640	506	597	743	877	5 974
C ebből: feldolgozóipar	1 814	641	595	463	550	694	823	5 580
F Építőipar	1 207	337	285	317	291	381	347	3 165
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	3 142	540	555	450	439	721	829	6 676
H Szállítás, raktározás	527	201	179	75	95	161	195	1 433
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	819	166	195	131	121	157	220	1 809
J Információ, kommunikáció	647	35	24	30	28	40	42	846
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	209	14	17	13	25	19	26	323
L Ingatlanügyletek	448	51	63	40	32	64	57	755
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1 126	82	73	55	73	92	108	1 609
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	809	126	97	91	76	124	121	1 444
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	1	–	–	–	–	–	–	1
P Oktatás	71	9	10	16	11	11	14	142
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	139	21	30	22	30	22	25	289
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	109	22	17	16	7	19	28	218
S Egyéb szolgáltatás	132	25	31	19	19	25	22	273
A–S Összesen	11 472	2 472	2 371	1 986	1 953	2 822	3 202	26 278

A működő kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009 (folytatás)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
50–249 fő								
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	27	39	38	44	24	68	78	318
B–E Ipar	510	227	232	171	210	275	254	1 879
C ebből: feldolgozóipar	456	198	215	151	180	243	228	1 671
F Építőipar	145	22	29	25	24	29	43	317
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	436	48	56	47	38	95	66	786
H Szállítás, raktározás	120	20	22	5	15	20	16	218
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	83	14	20	13	8	15	12	165
J Információ, kommunikáció	117	3	5	2	2	1	7	137
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	86	8	14	12	12	18	17	167
L Ingatlanügyletek	47	2	10	3	4	6	4	76
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	133	6	6	4	1	4	3	157
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	254	30	19	16	20	34	20	393
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	–	–	–	–	–	–	–	–
P Oktatás	7	2	–	–	–	1	3	13
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	21	4	3	–	2	3	3	36
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	20	2	5	–	–	–	1	28
S Egyéb szolgáltatás	18	4	14	6	2	4	8	56
A–S Összesen	2 024	431	473	348	362	573	535	4 746

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2009*

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	17 807	1 865	658	20 330
Közép-Dunántúl	1 384	213	124	1 721
Nyugat-Dunántúl	2 175	276	148	2 599
Dél-Dunántúl	1 046	144	72	1 262
Észak-Magyarország	555	108	72	735
Észak-Alföld	676	110	79	865
Dél-Alföld	1 109	166	82	1 357
Ország összesen	24 752	2 882	1 235	28 869

* Statisztikai létszám alapján.

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások száma gazdasági ág szerint, 2009*

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
A, B Mezőgazdaság, vad-erdő-, halgazdálkodás	111	80	293	140	34	29	76	763
C–E Ipar	1 351	396	524	292	213	204	302	3 282
D ebből: feldolgozóipar	1 214	386	460	276	200	192	293	3 021
F Építőipar	578	53	105	46	22	26	38	868
G Kereskedelem, javítás	6 690	355	519	306	209	315	461	8 855
H Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	696	240	174	106	43	32	66	1 357
I Szállítás, raktározás, posta, távközlés	650	65	105	34	17	41	61	973
J Pénzügyi közvetítés	275	8	13	4	3	2	12	317
K Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	9 332	472	792	302	177	196	315	11 586
M Oktatás	116	8	12	4	1	1	6	148
N Egészségügyi, szociális ellátás	109	12	10	8	6	5	9	159
O Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	422	32	52	20	10	14	11	561
A–O Összesen	20 330	1 721	2 599	1 262	735	865	1 357	28 869

* A gazdasági ágak csoportosítása a TEÁOR'03 szerint történt.

A külföldi érdekeltségű kis- és középvállalkozások főbb jellemzői, 2009

Régió	Kizárólag külföldi	Többségében külföldi	Többségében belföldi	Összesen
	tulajdonban lévő			
Vállalkozások száma				
Közép-Magyarország	15 714	2 679	1 937	20 330
Közép-Dunántúl	1 268	268	185	1 721
Nyugat-Dunántúl	1 915	437	247	2 599
Dél-Dunántúl	835	246	181	1 262
Észak-Magyarország	463	163	109	735
Észak-Alföld	595	162	108	865
Dél-Alföld	875	252	230	1 357
Ország összesen	21 665	4 207	2 997	28 869
Saját tőke, millió forint				
Közép-Magyarország	4 213 741	1 515 950	375 027	6 104 719
Közép-Dunántúl	297 898	204 962	18 721	521 581
Nyugat-Dunántúl	218 104	77 997	25 089	321 191
Dél-Dunántúl	60 503	33 678	17 439	111 620
Észak-Magyarország	78 252	182 285	8 686	269 223
Észak-Alföld	123 281	34 055	26 402	183 737
Dél-Alföld	104 252	47 131	36 899	188 282
Ország összesen ^{a)}	5 096 031	2 096 059	508 263	7 700 353
Ebből: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	4 213 741	1 321 704	142 699	5 678 144
Közép-Dunántúl	297 898	195 835	7 975	501 709
Nyugat-Dunántúl	218 104	66 779	6 940	291 824
Dél-Dunántúl	60 503	31 164	6 662	98 328
Észak-Magyarország	78 252	162 335	4 032	244 618
Észak-Alföld	123 281	31 433	9 079	163 793
Dél-Alföld	104 252	38 760	15 570	158 582
Ország összesen ^{a)}	5 096 031	1 848 009	192 958	7 136 998
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió forint				
Közép-Magyarország	268,2	565,9	193,6	300,3
Közép-Dunántúl	234,9	764,8	101,2	303,1
Nyugat-Dunántúl	113,9	178,5	101,6	123,6
Dél-Dunántúl	72,5	136,9	96,3	88,4
Észak-Magyarország	169,0	1 118,3	79,7	366,3
Észak-Alföld	207,2	210,2	244,5	212,4
Dél-Alföld	119,1	187,0	160,4	138,7
Ország összesen ^{a)}	235,2	498,2	169,6	266,7
Ebből: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	268,2	493,4	73,7	279,3
Közép-Dunántúl	234,9	730,7	43,1	291,5
Nyugat-Dunántúl	113,9	152,8	28,1	112,3
Dél-Dunántúl	72,5	126,7	36,8	77,9
Észak-Magyarország	169,0	995,9	37,0	332,8
Észak-Alföld	207,2	194,0	84,1	189,4
Dél-Alföld	119,1	153,8	67,7	116,9
Ország összesen ^{a)}	235,2	439,3	64,4	247,2

a) A területre fel nem osztható tőke nélkül.

A kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értéke létszám-kategória szerint, 2009
(milliárd forint)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	1 372	1 143	1 393	3 907
Közép-Dunántúl	201	168	207	577
Nyugat-Dunántúl	197	154	205	556
Dél-Dunántúl	154	113	122	389
Észak-Magyarország	165	113	178	457
Észak-Alföld	216	174	204	594
Dél-Alföld	213	206	205	625
Ország összesen	2 519	2 071	2 514	7 105

A kis- és középvállalkozások bruttó hozzáadott értéke gazdasági ág szerint, 2009
(milliárd forint)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	23	30	28	32	11	41	45	210
B–E Ipar	692	232	197	127	206	207	219	1 881
C ebből: feldolgozóipar	460	198	170	102	142	180	181	1 434
F Építőipar	278	55	54	50	51	58	62	607
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	911	97	96	73	72	122	131	1 502
H Szállítás, raktározás	285	48	44	18	28	38	43	503
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	67	16	19	13	11	14	15	154
J Információ, kommunikáció	422	12	10	11	8	7	11	482
L Ingatlanügyletek	353	16	24	7	14	25	19	458
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	468	23	30	24	19	32	32	627
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	274	22	22	13	13	23	20	387
P Oktatás	21	3	3	3	2	4	3	39
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	56	12	15	12	14	16	14	139
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	22	3	4	2	2	2	4	38
S Egyéb szolgáltatás	36	7	11	5	5	6	6	76
A–S Összesen	3 907	577	556	389	457	594	625	7 105

A kis- és középvállalkozások árbevétele létszám-kategória szerint, 2009

(milliárd forint)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	9 094	6 961	8 746	24 802
Közép-Dunántúl	1 097	857	900	2 854
Nyugat-Dunántúl	1 036	793	901	2 729
Dél-Dunántúl	882	632	545	2 059
Észak-Magyarország	993	575	813	2 381
Észak-Alföld	1 242	985	1 074	3 300
Dél-Alföld	1 329	1 164	976	3 469
Ország összesen	15 673	11 966	13 955	41 594

A kis- és középvállalkozások árbevétele gazdasági ág szerint, 2009

(milliárd forint)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	129	165	189	202	72	252	290	1 298
B–E Ipar	5 819	953	758	467	993	891	817	10 698
C ebből: feldolgozóipar	2 045	822	658	393	580	795	700	5 992
F Építőipar	1 734	243	259	198	187	270	312	3 202
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	9 361	918	894	793	718	1 330	1 453	15 468
H Szállítás, raktározás	1 242	167	178	83	94	144	166	2 075
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	284	62	69	52	46	62	67	642
J Információ, kommunikáció	1 549	49	31	38	28	27	47	1 771
L Ingtatlanügyletek	1 112	60	99	41	49	87	67	1 515
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	2 068	101	98	82	61	99	109	2 620
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1 033	69	73	47	72	62	65	1 421
P Oktatás	73	11	9	9	8	13	12	135
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	134	23	30	23	29	32	29	299
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	141	15	16	11	11	14	18	225
S Egyéb szolgáltatás	124	17	25	14	13	16	18	227
A–S Összesen	24 802	2 854	2 729	2 059	2 381	3 300	3 469	41 594

**A vállalkozások beruházásai anyagi-műszaki összetétel szerint,
2009**

(milliárd forint)

Régió	Épületek, egyéb építmények	Gépek, berendezések, járművek	Egyéb	Összesen
Kis- és középvállalkozások				
Közép-Magyarország	493	391	3	887
Közép-Dunántúl	48	94	6	147
Nyugat-Dunántúl	57	76	5	137
Dél-Dunántúl	141	52	4	197
Észak-Magyarország	35	52	3	90
Észak-Alföld	54	88	6	148
Dél-Alföld	78	82	12	172
Ország összesen ^{a)}	908	842	38	1 789
Vállalkozás összesen				
Közép-Magyarország	725	650	3	1 378
Közép-Dunántúl	111	226	7	344
Nyugat-Dunántúl	129	157	5	291
Dél-Dunántúl	190	96	5	291
Észak-Magyarország	58	147	3	207
Észak-Alföld	129	166	8	304
Dél-Alföld	172	124	13	309
Ország összesen ^{a)}	1 517	1 613	45	3 174

a) Az országhatáron kívüli beruházásokkal együtt.

A kis- és középvállalkozások beruházásai létszám-kategória szerint, 2009

(milliárd forint)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	518	186	183	887
Közép-Dunántúl	40	34	73	147
Nyugat-Dunántúl	52	33	51	137
Dél-Dunántúl	114	40	44	197
Észak-Magyarország	26	24	40	90
Észak-Alföld	53	37	58	148
Dél-Alföld	34	64	75	172
Ország összesen	836	421	532	1 789

a) Az országhatáron kívüli beruházásokkal együtt.

A kis- és középvállalkozások beruházásai gazdasági ág szerint, 2009

(milliárd forint)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen ^{a)}
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	13	25	28	29	13	41	40	189
B–E Ipar	138	72	44	40	39	48	67	455
C ebből: feldolgozóipar	75	56	29	32	24	28	45	297
F Építőipar	67	5	7	5	5	5	8	104
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	98	16	17	14	12	22	20	199
H Szállítás, raktározás	132	8	5	91	3	6	17	262
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	29	3	4	3	4	3	1	48
J Információ, kommunikáció	38	2	2	2	2	1	2	50
L Ingatlanügyletek	239	10	17	7	5	14	7	299
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	52	2	2	2	1	2	3	66
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	65	3	5	1	2	3	4	84
P Oktatás	1	0	0	0	0	0	0	2
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	4	1	2	1	1	1	1	12
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	8	1	1	1	1	0	0	13
S Egyéb szolgáltatás	2	0	3	1	0	0	1	8
A–S Összesen	887	147	137	197	90	148	172	1 789

a) Az országhatáron kívüli beruházásokkal együtt.

**A foglalkoztatottak száma a kis- és középvállalkozásoknál
a szervezetek létszám-kategóriája szerint, 2009**

(fő)

Régió	1–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	Összesen
Közép-Magyarország	426 632	222 082	185 805	834 519
Közép-Dunántúl	103 830	48 427	43 200	195 457
Nyugat-Dunántúl	102 071	45 418	46 439	193 928
Dél-Dunántúl	86 482	38 915	34 226	159 623
Észak-Magyarország	87 840	38 459	36 992	163 291
Észak-Alföld	118 497	56 891	55 626	231 014
Dél-Alföld	120 318	62 610	51 004	233 932
Ország összesen	1 045 670	512 802	453 292	2 011 764

A foglalkoztatottak száma a kis- és középvállalkozásoknál gazdasági ág szerint, 2009

(fő)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9 576	11 489	11 849	13 596	7 840	18 838	20 520	93 708
B–E Ipar	124 241	49 966	48 832	37 406	44 933	56 700	57 564	419 642
C ebből: feldolgozóipar	115 447	45 342	45 273	33 273	39 729	51 919	53 305	384 288
F Építőipar	77 735	22 911	20 586	18 574	19 005	24 001	23 588	206 400
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	202 136	38 770	38 916	33 924	35 273	55 489	55 581	460 089
H Szállítás, raktározás	41 402	11 057	10 409	5 833	8 015	10 853	11 322	98 891
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	43 383	11 207	13 200	10 154	9 112	11 797	13 037	111 890
J Információ, kommunikáció	53 061	4 010	3 609	3 163	3 124	3 469	4 462	74 898
L Ingatlanügyletek	38 478	4 499	6 275	3 841	2 826	4 890	4 405	65 214
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	110 097	13 945	13 380	11 563	10 391	14 297	15 358	189 031
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	69 031	11 818	8 552	8 055	7 788	11 556	9 297	126 097
P Oktatás	12 523	3 308	3 060	2 971	3 523	4 698	3 883	33 966
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	18 703	4 837	5 364	4 162	5 427	6 348	6 103	50 944
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	14 207	2 223	2 371	1 701	1 636	2 173	2 402	26 713
S Egyéb szolgáltatás	19 946	5 417	7 525	4 680	4 398	5 905	6 410	54 281
A–S Összesen	834 519	195 457	193 928	159 623	163 291	231 014	233 932	2 011 764

A túlélő kis- és középvállalkozások száma*

Régió	2004-ben valódi új vállalkozás				Ebből: túlélő 2009-ben			
	0–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	összesen	0–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	összesen
Közép-Magyarország	26 541	604	52	27 197	11 341	214	21	11 576
Közép-Dunántúl	7 339	117	7	7 463	3 015	48	2	3 065
Nyugat-Dunántúl	6 779	82	10	6 871	2 974	43	3	3 020
Dél-Dunántúl	5 920	65	7	5 992	2 395	32	4	2 431
Észak-Magyarország	6 564	83	9	6 656	2 620	35	4	2 659
Észak-Alföld	8 850	104	9	8 963	3 508	50	2	3 560
Dél-Alföld	7 966	91	8	8 065	3 294	43	4	3 341
Ország összesen	69 959	1 146	102	71 207	29 147	465	40	29 652

* A vállalkozások alakulásának székhelye szerinti adatok.

A 2004-ben valódi új kis- és középvállalkozások közül a 2009-ben túlélők aránya gazdasági ág szerint*

(százalék)

Ágazat	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	44,9	49,1	47,1	46,3	45,5	44,0	47,1	46,2
B–E Ipar	47,8	51,7	53,3	51,0	50,4	56,1	52,6	50,8
C ebből: feldolgozóipar	47,5	50,7	54,9	51,9	50,6	55,0	52,9	50,8
F Építőipar	38,0	40,4	46,8	41,6	38,1	37,7	42,4	40,0
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	41,9	41,3	47,8	40,4	39,9	36,9	44,4	41,6
H Szállítás, raktározás	43,0	44,9	44,7	38,6	54,1	50,2	47,8	45,3
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	40,5	37,1	37,8	36,1	37,5	40,9	39,4	38,9
J Információ, kommunikáció	44,3	46,0	49,4	53,3	41,0	45,5	37,5	44,6
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	23,0	14,0	18,5	15,7	14,9	14,9	14,6	17,4
L Ingatlanügyletek	41,6	46,2	48,7	52,8	50,9	42,6	45,0	43,8
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	51,0	53,6	55,4	55,2	53,3	53,9	50,2	52,2
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	37,6	38,2	36,0	34,5	31,9	34,4	32,3	35,7
P Oktatás	47,8	46,9	48,2	49,0	50,3	45,8	53,0	48,5
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	68,7	64,8	65,7	73,0	63,7	69,0	65,6	67,6
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	47,6	52,0	48,3	51,9	59,1	42,6	55,1	49,6
S Egyéb szolgáltatás	42,5	42,3	41,8	39,3	44,6	38,0	41,0	41,6
A–S Összesen	42,6	41,1	44,0	40,6	39,9	39,7	41,4	41,6

* A vállalkozások alakulásának székhelye szerinti adatok.

Megjegyzések:

A vállalkozások bruttó hozzáadott érték, árbevétel, beruházás és foglalkoztatottsági adatai a Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere 2008 (TEÁOR '08), az Európai Tanácsnak a vállalkozásszerkezeti statisztikára (SBS) és a külföldi leányvállalatok szerkezetére és tevékenységére (FATS) vonatkozó rendeletek alapján kerülnek meghatározásra (létszám-kategória, árbevétel, tevékenység, területi és ország szerinti bontásban). A TEÁOR '08 az Európai Unió NACE Rev. 2. tevékenységi osztályozásával van összhangban.

A vállalkozások bruttó hozzáadott érték, árbevétel, beruházás és foglalkoztatott adatai a fentiek alapján a pénzügyi, biztosítási tevékenység, valamint a közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás ágazatok nélkül számított adatok. Az adatok forrása a legalább 20 főt foglalkoztató szervezetek esetében az éves integrált gazdaságstatisztikai jelentés, a megfigyelés e körben teljes körű. A 19 fő és az alatti vállalkozások esetében az adatforrás szintén az éves integrált gazdaságstatisztikai jelentés, azonban a megfigyelés ebben a körben kizárólag a kiválasztott vállalkozásokra terjed ki, az adatok teljeskörűsítése az adóadatok segítségével történik.

A százalék- és viszonyszámokat a kerekítés nélküli adatokból számítjuk.

Az adatok és a megoszlási viszonyszámok kerekítése egyedileg történik, ezért a részadatok összegei eltér(het)nek az összesen adatoktól.

A népességre vetített mutatókat lakónépességi adatok alapján számítottuk.

Jelmagyarázat:

- = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.
- .. = az adat nem ismeretes.
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.
- + = előzetes adat.
- | = a vonallal elválasztott adatok összehasonlíthatósága korlátozott.

További információk, adatok (linkek):

[Módszertan](#)

[META: Vállalkozások éves teljesítménymutatói](#)

ISBN 978-963-235-335-7

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Nyitrai József igazgató

További információ: Kása Katalin tájékoztatási osztályvezető

Telefon: (+36-96) 502-423, katalin.kasa@ksh.hu

tajekoztatas.gyor@ksh.hu, telefon: (+36-96) 502-400